

98/70

NOTICES

REFERENCE
Not to be lent on

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ĆĀSTRĪ, M.A.

Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal

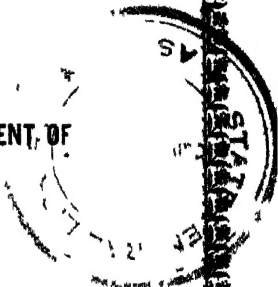
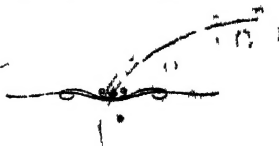
PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II, PART I.

1632
2.2.2

E
5
551

CALCUTTA:

BAPIST MISSION PRESS.

1898.

NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1893.

No 1. अङ्कुलागमनम्. Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roailgrāma. District Dhākā, Bābu Yogindranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ नारद उवाच ।
यत् छट्पादौ लया नाथ मुनिसिद्धैरेकधा ।
अनेकशालसर्पाद्वा कथिता परमेश्वर ॥
प्रसन्नो भव देवेश भवदुःखविनाशन ।
अनेकशालसर्पादस्त्राकं धामिन्तं मनः ॥
एतच्च कारणं किञ्चित् प्रयोगः प्रीयते तुभ्यौ ।
योगश्च वज्रिर्धं प्रोक्तं मानात्वं तस्य दृश्यते ॥ इत्यादि ।

End. आभ्यासाच्च स्वयं प्राप्नो गच्छते योगसम्पन्नम् ।
अयं योगः सर्वशास्त्रे विज्ञानीयाद्भरानने ।
गुरोः प्रसादात् ज्ञातव्यं रत्नसमङ्कुलागमम् ॥

Colophon इति श्रीअङ्कुलागमे योगशास्त्रे योगसारसमुच्चये नाम नवमः पटलः ॥ * ॥
श्रीदुर्गा शरणम् ॥

विषयः । १ से पटले,—योगज्ञानादिकथनम् । २ ये पटले,—कर्माकर्मादिरूप-
पद्धत्यादि १ ये पटले,—विन्दुनिर्धारणादिः । ४ र्थे पटले,—वक्रिसामर्थ्यसामागदिरूप-
कथनम् । ५ से पटले,—गुणवयविभागादिकथनम् । ६ से पटले,—सूक्ष्मस्वादिनिरूपणम् ।
७ से पटले,—पट्टप्रज्ञादिनिरूपणम् । ८ से पटले,—दीक्षाशब्दयुक्तियुक्तेन तन्मात्रादिरूप-
कथनम् । ९ से पटले,—आचारादिनिरूपणमिति ।

No. 2. अष्टोत्पत्त्याङ्गम्. Substance, country-made paper, 6 x 4 inches. Folia, 145. Lines, 5 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārājā's Library. Appearance, Fresh. Verse. Generally correct.
1 A. S. B.

Beginning.   ॐ अघोराय नमः ।
 ॐ त्रिमूर्तिशिवरात्रीं ईशानं पार्वतीपतिम् ।
 त्रिशूलचक्राङ्गधरं कपालास्थिविभूषणम् ॥
 चारुगन्धर्वसिद्धीचरित्रं त्रिपुरानकम् ।
 पार्वती विनता भूत्वा पप्रच्छ परमेश्वरम् ॥ इत्यादि ।

End.   गज्याग्रादयो दुष्टाः पलायने दिशो दश ।
 सर्वे दुष्टाः प्रवृत्तानि चेत्याज्ञा पारमेश्वरी ॥

Colophon.   इति खोचराजः सम्पूर्णः ॥

विषयः ।   १ । अघोरस्य पूजापठनम् । २ । अघोरपूजापद्धतिः । ३ । अघोरसङ्क्ष-
 नाम । ४ । अघोरकवचम् । ५ । अघोरस्तोत्रम् ॥

No 3. अङ्कतसागरः . Substance, country-made paper, 12×6 inches
 Folia, 65. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali.
 Date, Sk. 1700. Place of deposit, District Bardhamāna, Kājōḍā, Post
 Office Anḍāl, Rājendranātha Nāyok. Appearance, old. Verse. Generally
 correct.

Beginning.   श्रीश्रीदुर्गायै नमः । अथाङ्कतनिरूपणम् । तत्र द्वादशगर्गः ।
 अभूतपूर्वं यत्पूर्वं × × × जायतेऽन्यथा ।
 तदङ्कतमिति प्रोक्तं त्रैलोक्ये स्थापितमिदम् ॥
 अथाचोत्पादविवेकः । तत्र गर्गः ।
 प्रकृतेरन्य उत्पत्तः संशये तावदौदृशः ॥
 विविधः स तु विज्ञेयो दिव्यनाभसभूमिजः ॥ इत्यादि ।

End.   चन्द्रः प्रतिमुखे तिष्ठन् सप्तद्वी यदि दृश्यते ।
 सर्वधान्यानि श्रुत्यन्ति जातं जातञ्च नश्यति ॥
 काला शूलश्च रोगश्च अनाष्टं तथैव च ।

उपद्रवश्च भूताश्रिताः । (?)
 तदा द्विगुणकाले च फलं विद्यात् शुभाशुभम् ।
 मयूरचित्रे ।

क्षोद्रस्त्रेवायु विज्ञेयमङ्कतं निष्कलं हि तत् ।
 मत्स्यपुराण-विष्णुचर्मांतरयोः । यदि निर्बिम्बारमभः पर्जन्यस्यजनि सप्त
 रात्रात् । प्रशममुपगच्छतीति शेषः ॥ ० ॥

Colophon. इति चक्रुतसागरः समाप्तः । १००० श्लोकाः ।

विषयः । उन्त्यातनिरूपणम् । कुर्यात्कुतावर्णादिकथनम् । शुभकथनप्रसङ्गवत् । राक्षस-
रक्षुतावर्णादिकथनम् । प्रपञ्चफलादिनिरूपणम् । पञ्चभक्तकथनम् । मङ्गलाचक्रुतावर्णादिकथनम् ।
मध्यमार्गचारिकथनम् । बुधाचक्रुतावर्णादिकथनम् । मङ्गलाफलादिनिरूपणम् । मन्त्र-
विशेषचारसमयफलादिनिरूपणम् । वर्षफलादिनिरूपणम् । रक्षादिचक्रुतादिनिरूपणम् ।
उत्पादकव्यादिनिरूपणम् । वातद्वयाचक्रुतादिनिरूपणम् । गजाद्याचक्रुतनिरूपणम् । चक्रुत-
फलादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 4. अधिकारसंयहः (सटीकः) By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः. Substance, country-made paper, 12 × 5½ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879. Place of deposit, Candrakōṣā, District Medinipura, Malāuta Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

श्रुत्यम्—

Beginning. प्रपदनमये विद्याभेदे प्रतिष्ठितचेतसः
प्रतिपदमिह प्रज्ञादायं दिग्गन्त दयाधनः ।
शठरिपुशुकथासंप्राचेतसादिनिबन्धन-
वसपरिचयतत्त्वज्ञानश्रया सम देशिकाः ॥
यते मङ्गलपोढमन्त्रशरीरान्नायाय नायादय
स्त्रय्यन्ते प्रतिनन्दनीयविविधोदन्ता खदन्तामिह ।
ज्वातयशरण्यादम्यतिदयादिद्यापमायापकाः
स्यर्वा + + + विपक्षप्रपदवी वेदेशिका देशिकाः ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् ॥

वीरान्नाय नमः । इह चक्रु भगवान् कवितार्किकशिंहः सर्वतन्त्रसतन्त्रः
वीरान् वेङ्कटनाथाय्यः वेदान्ताचार्यवर्यः रचय्ययसाराथीधिकारार्थसंग्रहेषु
शिष्यबुद्धिसमाधानं कुर्वन्नादाचार्यप्रवासरूपमङ्गलवाजेन स्वरूपयाथा-
ज्ञानं प्राप्यते विद्याभेदे प्रपदनमये प्रथमुपापत्तेन प्रमादप्रसिद्धे प्रपदन
इत्यर्थः । इत्यादि ।

End.

श्रुत्यम्—

कोनं निन्दितमस्तदुक्तिमयया सोढुं समर्थं जनम्
किं नञ्जिज्ञमनकचिन्मनरवे दुष्टो परं तच्छुभम् ।

शिक्षाः शिक्षितबुद्धयः क्षुतिपथे येनां वर्यं ये च न-

स्तत्सन्तोषसमर्थश्चसमिदं साङ्गमरैः किं परैः ॥

आशिक्षयवाशिक्षितबुद्धिरनभ्यस्यः

सत्सम्प्रदायपरिशुद्धमनाः सदर्शी ।

सङ्केतभीतिरक्षितः स त्वेष्वसक्तः

सम्बर्त्तनीमनुविधास्यति शास्त्रतीं नः ॥

Colophon.

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तन्त्रस्य श्रीमद्बेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्यस्य कृतिषु अधिकारसंपन्नः समाप्तः ॥

(टीकायाः शेषवाक्यम्)

आशिक्षयवाग् शास्त्रविद्यासंशाली निश्चितबुद्धिः श्रुतार्थधारणशक्तः अनभ्य-
स्यः गृहे होवाविष्करपरक्षितः सता श्रुतिस्मृत्यविरोधिना संप्रदायेन
परिशुद्धमनाः निःसंशयबुद्धयः सदर्शी सद्बुद्धः अर्थविशेषं जिज्ञासुः
सङ्केतभीत्या रक्षितः त्वेषु निःसारपन्थेषु असक्तः पुण्यः यः सः शास्त्रतीं
अविच्छिन्नसम्प्रदायां सम्बर्त्तनीं सम्मार्गं अनुविधास्यति × × × × ॥

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तन्त्रस्य श्रीमद्बेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्यस्य कृतिषु अधिकारसंपन्नः समाप्तः । शुभमस्तु संवत् १८०९ ।

विषयः। मङ्गलाचरणपन्थप्रयोजने उक्ता उपोद्घाताधिकार-सारनिष्कर्षाधिकार-प्रधानप्रति-
तन्त्राधिकार-अर्थप्रपञ्चाधिकार-परदेवतापारमार्थाधिकार-तत्त्वत्रयचिन्ताधिकार-सुसुक्ष्माधि-
कार-अधिकारविभागाधिकार-उपायविभागाधिकार प्रप्रतियोग्याधिकार परिवारविभागाधिकार-
पुद्गलाधिकार-शालीयनियमाधिकार-श्रित्युत्पत्त्याधिकार-सिद्धोपायशोधनाधिकाराणां संपन्नः ।

No. 5. अनुक्रमणिका . Substance, country-made paper, 7 × 2½ inches.
Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 608 śloka. Character, Nāgara.
Date, Sk. 1734. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Ap-
pearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ । गं । अथ ऋग्वेदान्ताय शाकलके सूक्तप्रतीक-
कृत्संख्या-ऋषिदैवतऋग्वेदास्यनुक्रमणिका यद्योपदेशम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon.

इति कात्यायनप्रोक्तानुक्रमणिका समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु शके १०१४
अक्षिरोनामसम्बत्सरे वसन्तऋतौ अधिकवैशाखमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां
तिथौ भृगुवासरे पूर्णाषाढनक्षत्रे मितुनक्षत्रे देवगुरौ इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

विषयः । अग्नेदीयशाकलशाखाया अपिदेवतचन्दसौ निर्णयः ।

No. 6. अन्वयशिक्षा . By रामकृष्णशर्मा . Substance, palm-leaf, 12 × 1½ inches. Folia, 10. Lines, 3 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mānpāsā, District Bākharganja, Paṇḍita Jagaccandra Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

नत्वा लक्ष्यपदद्वन्द्वं जुत्वा सतां वचस्तुता ।
 इतिर्द्वयीयशिक्षायाः श्रीरामलक्ष्मणशर्मणो ॥
 श्रुत्वा दीर्घां च सन्धाया विन्दुसर्गां च कादिना । (?)
 एवं ... मेवका ज्ञेया पञ्चाशदण्मासिका ॥ इत्यादि ।

End. साधूक्तिर्द्विविधा पद्यमयी गद्यमयीति च ।
 चन्दसा प्रथितं पद्यं गद्यम् पदराजिना ॥

Colophon. इत्यन्वयशिक्षा समाप्ता ॥

विषयः । अथ प्रथमं स्वरनिरूपणम् । ततो वाक्यान्वयरीत्यादिः गद्यपद्यनिरूपणश्चेति ।

No. 7. अमरकोषटीका . By रत्नेश्वरः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 84. Lines, 8 on a page. Extent, 2,000, ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāilāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो महागणपतये ॥ ॐ नमो विष्णवे ॥

भवानीचरणाभोजं नत्वा गुरुपदं ततः ।
 टीकासमरकोषस्य वक्ति रत्नेश्वरः सुधीः ॥
 पण्डितैर्ज्ञायते सर्व्वं तदर्थं न च मे श्रमः ।
 जानातन्त्रं समाप्तोक्त्य बाह्यकार्थी समीपतः ॥
 अथ ग्रन्थारम्भे शिष्टाचारपरिप्राप्तनयाद्येवविभ्रविनाशयाभिमतदेवतानम-
 स्कारकौत्सेन परोपदेशेन च पुण्यमर्जयन् ग्रन्थलदाश्च यस्मेति । अगं
 पर्व्वतं आधत्त इत्यागधो विष्णुः के धीराः स विष्णुः वेद्यतां । अन्वैसु धीरा
 इत्यथ च प्रसिद्ध व्याख्यायते । यस्य अगाधस्य विष्णोर्लोकपालनादयो गुणा
 अमघा निष्पापा निर्मल्ला इति यावत् । ज्ञानं ददातीति ज्ञानदा सरस्वती

तथा विशिष्टस्य यद्वा ज्ञानदा सरस्वती ईश्वरीः ज्ञानदे तथा विशिष्टस्य
वा सिन्धुरपि तथा विष्णोः सागरशायित्वात् तत्पत्न्यास्यत्वावस्थितिः ॥
इत्यादि ।

End.

बीजस्य कोषः पञ्च बीजकोषः कोषोऽस्त्री ... .. पात्रे इति मेदिनी । त्रिषवे
हृन् वरुणे वाङ्महादेवेन वरं दद्यान्तां दीप्तिं षडति इत्यपि सन्ध्यायां
वराहः । (?) इयं पद्मबीजाधारे । पद्मबीज इति केचित् ॥ इह काष्ठे
यदुक्तं तत् स्त्रीकेन संहरति उक्तमिति । तत्र स्वर्गवर्गः सप्तधा उक्तः
पातास्रसप्तर्षी शब्दादीत्यादिशब्देन रूपरसादीनां ग्रहणं यथास्य सङ्गत-
मिति तत्र स्वःसङ्गतं देवादि असुरादि च श्रीमसङ्गतं मेधादि जलवादि
च दिक्सङ्गतं दिग्गजादि कालसङ्गतं दिनपक्षादि च (?) सङ्गतं विचारणादि
शब्देन रूपरसादिगन्धादिक ... .. यशोमिन्दादि च नाट्यधुक्शादि-
पातास्रसङ्गतं ... ..

Colophon.

इति बीजम्यसटीय-बीरमानाथशर्मात्मज-बीरमेश्वरशर्माविरचितामरकोष
टीका समाप्ता ॥

अथ यत्किञ्चित् भान्या वाञ्छानास्तिस्तिष्ठ यत् ।

तत्सर्वं पण्डितैः शोध्यं प्रार्थना प्राञ्जलिर्मेभ्यः ॥

यो मत्कृतिं समास्तोष्य स्वपौत्रवत्सलीयया ।

मन्दमाप्त्वादनं कुर्वन् सुकृतं तस्य नश्यतु ॥

मत्वा नारायणं देवं भवानौचरण्यात्मनः ।

गुरुपादं नमस्कृत्य चक्रो टोकेयसुतमा ॥

यत्नेन लिखिता पुत्री बलेन नीयते यदि ।

पिता वै गर्दभस्तस्य माता च शूकरा भवेत् ॥

बीचरिः शरणं सुदा ॥

विषयः । अमरसिंहकृतस्य कोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 8. अवयवटीका . By गदाधरभट्टाचार्यः . Substance, country-made
paper, 18 x 4½ inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100
çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Medinipur, Post Office Khadār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikācaraṇa
Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. नीचरिः । काष्ठिकेऽनुकूला भव । अनुमानं निरूप्य व्यापतदवयवनिर्-
पक्षं प्रतिजानीते । सूत्रे तच्चेति निरूपकमनुमानं परार्थं विचारदशायां
मध्यस्थस्य विवादविषयसाध्यनिश्चयरूपप्रयोजनसाधनं व्यायसाध्यं व्याय
प्रयोज्यमित्यर्थः वादिप्रयुक्तन्यायजन्यशब्दबोधेन मध्यस्थस्य लिङ्गपरामर्श-
रूपानुमानजननादिति भावः । ज्ञायमानलिङ्गस्थानुमानत्वे विशेषस्य
परामर्शस्य न्यायाधीनत्वेन तद्विशिष्टस्य तथालमित्यवधेयम् । अथवा अनु-
मानमनुमितिः परार्थं मध्यस्थस्य साध्यसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनसाधनं परः
प्रतिवादी अर्थो निवृत्तिर्यस्मात् तादृशमिति वा । एतेन निरूपकप्रयोजन-
सुपदर्शितम् । इत्यादि ॥

End. एतन्मते दूषयति वीक्षयापीति । अयम्भावः सञ्ज्ञानसत्तादिनोपस्थितेष्वधिकर-
णेषु साध्यवत्त्वप्रतीतावपि धूमवत्त्वावच्छेदेन वज्रिमत्त्वापत्तात् तत्तद्रूपसामाना-
धिकरण्यत्वेनेवाधिकरणेषु साध्याभावावगाहितत्वात् अविचारबुद्धौ वाचका-
भावस्याप्यशब्दतो व्याप्तिप्रत्ययार्थमेव व्याप्तिं प्रतीत्यारूपा वीक्षा । द्विरूप-
यत्पदसमिध्याचारस्थले तत्पदार्थोऽपि विधेयबोधकपदस्य तत्पदार्थविधेयव्याप-
कताविशिष्टसाध्यैलक्षणयाया निरुद्धत्वात् व्याप्तिबोधानुपगमे धूमव ... ..
अधिकरणसामेव यत्र बुद्धिस्थाना तत्र तत्र यो यो धूमवान् स वज्रिमिति
प्रयोगस्यापि प्रामाण्यापत्तेः तादृशयत्नपदार्थेषु सर्वेषु वज्रिमत्पु धूमवत्त्व-
बोधात् वज्रधूमशून्याधिकरणस्याबुद्धिस्थलेन तदर्थविरहादिति ॥ • ॥

Colophon. श्रीकाशी जयतितरां । समाप्तसाध्यं ग्रन्थः ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणीयानुमानच्छब्दानुसंगतस्य अवयवपत्रस्य शिरोमणिलेखनदिधीत्याक्ष
श्रीकायाः व्याख्यानम् ।

No. 9. अष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली. By रामचन्द्रेन्द्रः. Substance,
country-made paper, 12×5 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page.
Extent, 600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit,
Hātuyā Mahārāja's Library. Appearance, fresh. Prose and verse. Cor-
rect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमद्विज्ञाधिष्ठानपरमहंससद्गुरुवरामचन्द्राय नमः ।
ईशागुपनिषत् प्रोक्तमहावाक्यकोशवत् ।
विकलोपरकैवल्यं रामचन्द्रपदं भवे ॥
विज्ञाधिष्ठानसम्भाषवाहुदेवेन्द्रवृत्तये ।

बीदेशिकलक्षाय परस्मै ब्रह्मणे नमः ।

नत्वा बीदेशिकं ब्रह्म × × मिच्छताम् ।

महाबाक्वरलानिकिरणावलिरीर्यते ॥ इत्यादि ।

End.

फलभूतमहाबाक्वफलो वै देशमसकः ।

शर्वविधाद्विदेशान्तमहाबाक्वकलेवरः ॥

वस्तुतो निर्भिद्येवात्मा विपाद्मारायणोऽकाङ्क्षम् ।

यन्महाबाक्वसिद्धान्तमुक्तचित्तमोचरम् ॥

बाहुदेवेन्द्रसंज्ञं तं मौनि नारायणं महः ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्य्य श्रीबाहुदेवेन्द्रसरस्वतीचरणकमलमकरन्दतन्त्रज्ञान-रामचन्द्रेन्द्रप्रथितेशास्त्रोत्तरशतोपनिषत्सारसंग्रहभूताष्टोत्तर-सहस्रमहाबाक्वरलावली परिपूर्णा । ॐ तत्सत् ॥

विषय । अत्र प्रथमं षडगाद्विक्रमणं वेदविभागनिरूपणं तेषां शाखाप्रशाखाकौर्त्तनम् । ततो महाबाक्वरलावलीधिकारिनिरूपणं, अष्टोत्तरशतोपनिषदां शाखाभेदनिरूपणं, ईशास्त्रोत्तर-शतोपनिषदां सारसंग्रहश्चेति ।

No. 10. असाधारणसिद्धान्तरहस्यम् . By मधुरानाथतर्कवागीशः . Substance, country-made paper, 16½ × 3½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikā Carāṇa Vidyasāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

बीदक्षिणकाशिका स्फुरतु मम चित्ते ॥ सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेः खमते साधारणत्वात् तत्रातिव्याप्तिप्रदर्शनासङ्केतेरात्र सम्प्रदायेति । तन्मते निश्चितसाध्यतदभाववद्दुष्टत्वेव साधारणतया उक्तचेत्तेरनुपसंहार्य्यला-साधारणत्वद्वयायामलक्ष्यत्वमेवेति भावः । ननु मणिकारमते वास्तवसाध्या-भाववद्दुष्टत्वेव साधारण इत्येव कुतोऽवधारितमित्यत्र आह वृत्तरवेति खमते तस्य लक्ष्यत्वादेवेत्यर्थः । अग्रे सिद्धान्तग्रन्थे निश्चितसाध्यवत्तदव्य-ष्टित्वमित्यत्र तत्पदस्य प्रक्रान्तनिश्चितसाध्यवत्परामर्शकत्वे साध्यसंग्रह-विषयीभूतपक्षे लपक्षे च वर्त्तमानसंज्ञेतावतिप्रसक्त इत्यतस्तस्य साध्यवन्मात्र-परतां स्पष्टयितुं व्याचष्टे निश्चित इति । इत्यादि ।

End.

तथाच प्रतिहेतुपरामर्शप्रामाण्यज्ञानमिति पर्थव्यसितार्थः । शतेनाद्याप्य-त्वाद्विज्ञानस्यानुमितिकिरोधिव्याप्यवत्ताज्ञानसत्वेऽकिञ्चिन्कारता व्याप्यवत्ता-

परामर्शप्रतिबन्धात् दुर्बलता वेत्यसङ्गतिरिति पराङ्गं चप्रामाण्यज्ञानेऽव्या-
जार्थेर्षितावच्छेदकानवच्छेदकानवच्छिन्न एव हेतो भानात् तस्य व्याप्ति-
निश्चयाप्रतिबन्धतया विरोधनिश्चयोत्पन्नकौभूततत्त्वमवधाने प्रकृतसाध्यानु-
मितिसम्भवात् ।

Colophon. ॐ काशी जयति । इत्युपाधारवसिष्ठान्तरवृत्त्यम् ।
वीकाशीचरबाधोने धर्मकामार्थसुप्तिदे ।
मनो धावतु मे नित्यं द्विरेष इव पङ्कजे ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामनीयानुमानवृत्त्यान्तर्गतासाधारण्येन्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 11. व्याख्यातवादविवरणम् . Substance, country-made paper, 18 x 5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Vardhamāna, Kājodāgrāma, Post Office Anḍāl, Yatindranātha Nāyok. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीकृष्णः शरणम् । नन्वाख्यातस्य यत्तवाच्यं शक्तिपादकं विना कथ-
नमधारितमतमाह पश्यतीति ॥ इत्यादि ।

End. संयोगानुकूलस्य व्यापारस्य तरोरपि सत्वात् त्यजति एव इत्यपि स्यादित्यर्थः ।
गुणमतमाह तत्रेति घटं जानातीत्यसङ्गतेराह कश्चिदिति ॥ • ॥

Colophon. इत्याख्यातवादविवरणं सम्पूर्णम् ॥ • ॥

विषयः । व्याख्यातवादाव्याख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 12. व्याख्यातव्याख्यानम् . By विश्वेश्वरतर्काचार्यः . Substance, palm-
leaf, 17 x 1 inches. Folia, 101. Lines, 3 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgṛh, Paṇḍita Iṣānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ परमदेवतायै नमः । द्विर्बचनम् । अधिकारसूत्रमिदं वक्ष्यमाणानां
संक्षेपाय कार्याकार्यनिमित्तानां यदुदीर्यं सोऽधिकारः ॥ इत्यादि ।

End.   **बन्धनैव निमित्तमित्यनेन समवायस्तत्रैव सम्बन्धः प्रतिपादितः । अवि-
कारमतेस्तथा दर्शनादाह सपरस्कराया इति । * ।**

Colophon.   **इति महासहोपाध्यायविलेखरतर्काचार्यविरचिताख्यानवाक्यानां समाप्तम् ।
विषयः । कान्तनीयाख्यानपादस्य व्याख्यानम् ।**

**No. 13. व्यापारोक्तावः . (परशुरामप्रकाशेयः) By खण्डोरायपण्डितः . Sub-
stance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 103. Lines, 7 on a page.
Extent, 3,600 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Calcutta Ćyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh.
Verse. Incorrect.**

Beginning.   **कीमपेशाय नमः ।**

निश्च्योतन्मदगण्डमण्डलमिच्छद्भुजालीमकुल-
ध्वानाकर्षन्निरीक्षिताक्षयुगलस्याङ्गद्वयजालप्रभुः ।
नीविचलाद्यनगरी जयति चिह्नोक्तां
बाराणसीति सुखभा किञ्च यत्र सुप्तिः ।
तत्र नृतिस्मृतिपुराणविवादविज्ञो
धर्माधिकार्येण सद्योपनिपण्डितोऽभूत् ॥
तस्मादभूत् श्रीमद्भक्तपण्डितो
यः सर्वेश्वराभिनिवेशमण्डितः ।
तस्यापि हनुः किञ्च लब्धपण्डितः
काञ्च मे धर्मं सद्य वेन चण्डितम् ॥ (?)
तदीयहनुः सकलार्थवेत्ता
निरन्तराच्छोचितधर्मशास्त्रः ।
ततः स नारायणपण्डितोऽपि
समादिशद्भक्तमिमं विधातुम् ॥
तं धर्मशास्त्रार्थविवादिनं
पुत्रं कनिष्ठं हि गुणैर्निरिहम् ।
कीनारायणपण्डितस्य तनयः कीनीककण्ठानुजः
खण्डोराय इति नृतिस्मृतिपुराणार्थं समुद्यत्य च ।
नत्वा देवमभीष्टं स्तपितरो विद्वज्जगद्गीतवे
+ +   ~~इति~~ निबन्धमविच्छिन्नम्याचैवाराण्यम् ॥

सम्पाद्याच्च कुतोः सन्धाः पुरावाच्यविद्यानि च ।
 नारायणं भारतस्य विष्णुधर्मोत्तरं तथा ॥
 ब्रह्मपुराणस्य तथा भविष्यस्य विशेषतः ।
 वैष्णवसाम्प्रदायस्य तथा शैवान्मादिकान् ॥
 मेधातिथिं कल्पतरुं काण्डादर्शं भिन्नाक्षराम् ।
 जेनाद्रिच्च पराशरमाधवं क्षुतिचन्द्रिकाय् ॥
 क्षुत्यर्धेश्वरं मदनमल्लस्य क्षुतिदर्पणम् ।
 प्रयोगपरिजातस्य तथा सिद्धान्तशेखरम् ॥
 न्यायपाणिनिसौमंसा आगमाः परिशीलितोः ।
 तथापि बालिशत्वाच्च धाट्टमास्तम्भ्य यन्मया ॥
 नाम्ना हि परशुरामप्रकाश इति विबुधो पन्थः ।
 प्रकटयतु धर्मतत्त्वं तमसादृतमर्थतन्मनिव । इत्यादि ।

End.

वासनं चित्रितश्चैव दुःखत्रेण सदा क्षरेत् ।
 यथसम्बोधिं सप्तशतीजपादिविधिर्यैः । अथ दुःखत्रयतारतम्येन शक्तभेदेन
 च व्यवस्थां श्रेया । इति सप्तप्रकरणम् ।

Colophon.

इति परशुरामप्रकाशे निम्नामयूखः । इति शाकटोपीय कुलावतंसधोस्त्रि-
 मिश्रात्मजपण्डितमण्डलीमण्डनायमान-सार्धभौमलक्ष्मणायौ-रसाक्षरायपद्मवी-
 विराजमानमानोज्ञत-श्रीमत्परशुराममित्रकारिते वाराणसीक्षेत्रधर्माधिकारि-
 नारायणपण्डितात्मज-लक्ष्मीराय-पण्डितविरचिते परशुरामप्रकाशे आचारो-
 काशः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । आदौ प्रबोधमयूखः । तत्र आचारादिकथनम् । आचनिरूपणम् ।
 वारप्रशंसा । प्रबोधकालनिरूपणम् । प्रातर्जय्यादिकथनम् । मातृव्यदर्शनादिकथनम् ।
 १ य मयूखे, क्षुतिकापद्ये काण्डादिनियमः । दूषपूरीयत्यागविध्यादिः । शौचविधिः । मयूख-
 विध्यादिश्च । २ ये ज्ञानमयूखे, इन्द्रकाण्डप्रभावकथनम् । निषिद्धदन्तकाण्डादिकथनम् ।
 दन्तधावनकाण्डादिकथनम् । केवलप्रसाधनादिकथनम् । ३ ये मयूखे, ज्ञानभेदादिकथनम् ।
 ज्ञानमहिमकथनम् । प्रातःज्ञानविधिः । भैमिनिकज्ञानादिविधिश्च । ४ मे वल्लभमयूखे, परि-
 धेयवस्त्रादिकथनम् । परिधानविध्यादिकथनम् । ५ मे मयूखे, जर्जपुत्रप्रशंसादिः । तुलसी-
 काण्डमाहाधारविध्यादिः । विभूतिसाक्षात्मककथनम् । भक्तधारणविध्यादिकथनम् । विभूति-
 धारणाधिकारिकथनम् । ब्रह्मचर्यारथादिविधयश्च । ७ मे मयूखे, सन्ध्याकर्म्मप्रशंसादिकथनम् ।
 सन्ध्याशब्दार्थकथनम् । सन्ध्यानुष्ठानविध्यादिः । प्राचायामसाक्षात्मादिकथनम् । मार्जनादि-

विधिः । अर्चदानविधादिः । गायत्रीमन्त्रमन्त्रकथनम् । गायत्रीजपविधादिः । जपश्रीम-
 प्रदेसादिकथनम् । जपमालासूत्रादिकथनम् । सन्ध्यास्तमन्त्रकथनम् । सन्ध्याविधिविधेधादिश्च ।
 ८ मे मयूखे, शोमप्रशंसादिः । शोमकालादिनिरूपणम् । शोमविधिश्च । ९ मे मयूखे,
 दानप्रशंसा । नित्यदानविधादिश्च । १० मे मयूखे, अभिवादनविधिः । प्रत्यभिवादन-
 विधादिश्च । ११ शे मयूखे, वेदाभ्यासप्रशंसा । वेदाध्ययनविधादिः । विद्यादान-
 फलम् । अनध्यायदिनादिनिरूपणम् । १२ शे मयूखे, कुशपञ्चकालादिकथनम् । कुश-
 प्रतिनिधिकथनम् । १३ शे मयूखे, धनार्जनप्रशंसा । ब्राह्मणादीनां दत्तकथनम् । स्रष्टव्यमु-
 दानफलदिकथनम् । १४ शे मयूखे, माध्याह्निककालादिविधिः । गृहकालविधिश्च । १५ शे
 मयूखे, ब्रह्मयज्ञप्रशंसादिः । तत्कालनियमादिः । तर्पणविधिश्च । १६ शे मयूखे, देवपूजा-
 प्रशंसा । देवपूजाकालनिरूपणम् । अभिकारिनिरूपणम् । पूजास्थानादिनिरूपणम् । शास्त्र-
 ग्रामसाक्षात्कारादिकथनम् । शास्त्रग्रामसूत्रादिकथनम् । दामोदरादीनां सूत्रादिकथनम् । उप-
 चारब्रह्मादिनिवेदनविधिः । पुष्पाद्यात्म्यम् । अयनविधादिः । विष्णुपूजायां निषिद्धपुष्पादि-
 कथनम् । पञ्चायतनस्तमन्त्रकथनम् । पार्थिवपूजाविधादिः । गुह्यपूजादिः । निष्प्राद्यादि-
 चारविधिः । देवाचंनकारणे प्रायश्चित्तादिकथनम् । १७ शे मयूखे, पञ्चयज्ञप्रशंसासुखेन तदकरणे
 दोषकीर्णम् । वैश्वदेवविधादिः । नित्यश्राद्धविधिः । अन्नदानफलदिकथनम् । १८ शे मयूखे,
 भोव्याभोव्यादिकथनम् । भोजनकालादिकथनम् । भोजनोत्तरकर्मादिनिरूपणम् । ताम्बूल-
 भक्षणविधादिश्च । १९ शे मयूखे, विनामनियमादिकथनम् । सायंसन्ध्याविधादिश्च । २० शे
 मयूखे, निद्राविधिः । भार्यागमनविधादिः । स्वप्नानां शुभाशुभलक्षणम् । २१ शे मयूखे,
 आह्निकरूपकथनम् । आह्निककरणे दोषकथनम् । अनुकल्पविधिश्च । २२ शे मयूखे, आह्नाद्यधि-
 कारिनिरूपणम् । २३ शे मयूखे, आह्निकालादिनिरूपणम् । षोडशश्राद्धकालादिनिरूपणम् ।
 सपिण्डीकरणव्यवस्थादिः । वृद्धिश्राद्धव्यवस्थादिश्च । २४ शे मयूखे, आह्नयोग्यप्रदेशादिकथनम् ।
 २५ शे मयूखे, आह्नाष्टब्राह्मणपरीक्षा । शकद्वीपिब्राह्मणानां शकद्वीपस्य च निरूपणम् ।
 शकद्वीपिलोकानां स्वरूपकथनम् । तथा शकद्वीपिब्राह्मणानां स्वरूपकथनम् । शकद्वीपि-
 ब्राह्मणानां उत्पत्तिकथनम् । आह्नयोग्यधान्यादिनिरूपणम् । २६ शे मयूखे, आह-
 नाष्टमन्त्रादिकथनम् । आह्नयोग्यधान्यादिनिरूपणम् । आह्नविहितभोजनपादादिनिरूपणम् ।
 २७ शे मयूखे, आह्नपरिभाषा । २८ शे मयूखे, अग्नौकरणशोमविधादिः । आह्नभोजन-
 कालादिनिरूपणम् । विकिरविधादिः । पिण्डप्रसादादिकथनम् । पिण्डदानविधादिश्च ।
 २९ शे मयूखे, वैश्वदेवश्राद्धोपभोजनविधादिः । ३० शे मयूखे, आह्नान्तर्पणविधादिः ।
 पार्थिवश्राद्धानुष्ठानमिति ।

No. 14. आचार्यानुमानटिप्पणी . By गदाधरभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 18 × 4½ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office, Khadār, grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācārṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीकालीचरणाम्बोजं हृदि तिष्ठ सदा मम ।
उपलक्ष्यत्येव परिचायकत्वेन प्रसिद्धतया परिचायकत्वाप्रतिषेधेन किञ्च-
मेव विशेषकमिति विशेषकत्वापगमो सूक्तोऽसङ्गतः । न च परिचायक-
प्रतिषेधपर एवायं प्रत्ययः । अधिसंख्येन्द्रियसंयोगपरिचायकत्वाभिधानस्यासङ्गते-
रत उपलक्ष्यविशेषणसाधारणपरिचायकत्वपरतां प्रकृतेर्दर्शयति परिचाय-
कत्वमिति । इत्यादि ।

End. अयस्याभ्युपगमवादः तत्तत्प्रकृतावच्छेदकावच्छिन्नविशेषकवज्राभ्यनुमितिल-
क्ष्यविशेषकायंकारणतावच्छेदकगर्भे वज्राभ्यनुमितिलादिनिवेशादेवोपपत्तेरद-
वच्छिन्नं प्रति हेतुत्वान्तरस्य निर्मुक्तिकत्वात् सुखादिसाधारणानुभवत्वावच्छिन्नं
प्रति मनस्वेन कारयताकल्पनात् तत एवाभ्युमितेः सकारणकत्वनिर्वाहे
अनुमितिलावच्छिन्नं प्रति ज्ञानत्वादिना हेतुत्वमपि निर्मुक्तिकमित्यल्लक्ष-
णोक्तमत्र बोद्धव्यम् ।

Colophon. इति आचार्यानुमानगदाधरीयटिप्पणी समाप्ता । श्रीकाली मम चतसि
स्फुरत् । श्रीरामः ।

विषयः तत्त्वचिन्तामणिदीधितेरनुमानच्छण्डेयानुमितिप्रत्यक्ष आचार्यानुमानांशस्य
आख्येयम् ।

No. 15. आत्ममन्दिरस्तोत्रम् . By यामुनाचार्यः . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse Incorrect.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
ॐ स्वाद्यन्निष्ठ सर्वेषां × × × × सुदुर्घमम् ।
शोचयामास योनीन्द्रजं बन्धे यामुनाक्षयम् ।

नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ।
 नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ॥
 नमो यासुनायदाको देवभिः पावितात्मने ।
 विदिताचिह्नवेद्याय गुरवे विदितात्मने ॥
 + + + + × +
 नमो नमो सप्तजिह्वसुरोजतल-
 ज्ञानानुरागमहिमातिशयातिशोके ।
 नाचाय नाचसुनये + + + + + +
 नित्यं यदि + वरयो वरयं मदीयम् ॥
 भूयो नमः परिमिताभ्युत्तमभक्तितल-
 ज्ञानाच्चताम्बिपरिवाहशुभैर्बोभिः ।
 लोकोत्तमैर्परमार्थसमग्रभक्तिं
 + + + नाचसुनये यमिनी वराय ॥ इत्यादि

End.

ननु प्रपन्नः सल्लदेव भाव
 तवाहमस्मीति च याचमानः ।
 तवानुकम्प्यः स्मरतः प्रतिज्ञां
 मदेकवर्णां किमिदं व्रतं ते ॥
 (?) प्रकृतिमत् त्वत्परिचारविन्दे
 प्रेमप्रवर्धनविधिमात्मवक्तम् ।
 पितामहं नाचसुनिं विज्ञोक्त्य
 प्रसीद मद्दुष्टमचिन्तयित्वा ॥
 यत्पादाभोऽवध्यानविध्वंसाद्येवकलापः ।
 वस्तुतामुपयातोऽहं यासुनेयं नमामि तम् ॥

Colophon. इति श्रीयासुनाचार्यविरचितायां (?) आत्ममन्दिरकोषं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । यासुनाचार्यस्य स्तुतिः ।

No. 16. आनन्दलहरीटीका . By रामशङ्करचूडामणिः . Substance, coun-
 try-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent,
 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
 Hugli, Khānākul Kṛṣṇa-pagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra.
 Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

नमो श्रीरामपितरौ रामभङ्गरमर्षभा ।

आनन्दसहस्रीवाच्या तन्मये रामतुङ्गवे ॥

अद्वैतवस्तुः कतिनो ... बाच्या कताऽस्या वज्रभा पुरा वा ।

होवैरभुक्तोद्भिरचैर्निरक्षा गृह्णन्मिमांसे रचनाय श्रीराः ॥

तत्र धीरपरम्यरापरिप्राप्तयाद्वैतवादनिसुखाः भङ्गर इव नीमङ्गरावायैः

शिव इति मङ्गलप्रतिपादकं निर्दिशन् खेददेवं श्रीरामचन्द्रं कोतुमारभमाचः

परमात्मनस्तस्यातिपुण्यवतां चर्याहीनामेवाराध्यतयाः अचनकतपुण्याः सन् किं

कोमोत्याच शिव इत्यादि — शिवशब्दोऽयं श्रीरामपरः नित्ये परे ब्रह्मणि

शिवे इत्याद्यात्मरामायणात् सर्वदेवात्मकः शिवः ॐ तत्सत् इत्येतन्नाम-

चन्द्रस्य नामाद्वीतरं शतमिति पद्यपुराणां ... ..

... ..

देवो दीप्तिमान् पुण्यखेजोरुपपद्येद् यदि शक्तियुक्तो भवति तदा बहु

निश्चितं सन्निधुमपि न कुशलाः न समर्थः शिरसाक्षमनमेदमुक्तञ्च ...

... .. अतो हे चरितचरितिरादिभि-

रय्याराध्य विष्णुशिवब्रह्मैकप्रभृतिभिरप्याराधनीयं कलकालार्थमिच्छाया-

भ्यर्चनीयं ... .. चं अचरायामकारोऽस्तीति अकारः स्यात्

परं ब्रह्मेति शोक्ताकारस्तथां मां प्रथमुं प्रकृतेन भक्त्यतिशयादिना नमस्कृतुं

कोतुं वा ... .. अकृतपुण्यः नास्ति कृतपुण्यं यस्य स जनस्तथा च कृत-

पुण्याभाववान् जनः अथवा न कृतं पुण्यं येन सः ... .. कथं प्रभवति

समर्था भवति ॥ इत्यादि ।

End.

अथ भक्त्या पुनरप्याच कठिने इत्यादि — हे सीतापते अचरोऽपि त्वं यथा

आदेवि किरातकन्यकाभिः सम्यग्दीप्तिमत्किरातवाच्याभिर्युतेऽपि किञ्च

निश्चितं तत्र विष्णुशैले विन्ध्यपर्वते कपय तन्मूर्तयां विना तासां तत्-

पर्वतस्य च प्रकाशवत्त्वाभावात् । न च कथं चित्रकूटादिं विहाय विन्ध्यो-

पादानमिति वाचं तद्गङ्गाया निवासतस्तदुक्तं भव्यासि कृतपुण्यासि

विष्णुभक्त्यासि पार्ष्णतोति विन्ध्याचस्तनिवासिनीत्यादौति ध्येयम् । तथा नम

मानवे कठिने काठिन्येऽपि निर्जितशरदारविन्दो अनेनातिकोमलावपि

तत्र चरदौ निधत्स्व निधापयेत्यर्थः ॥ १०५ ॥ (अतःपरं अन्धितम्)

विषयः । भङ्गरावायैकतानन्दसहस्रीशोषका श्रीरामचन्द्रपदे आख्यानम् ।

No. 17. आनन्दहरीटीका . (हरिभक्तिसुधोदया) By हरिनारायणः .
 Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 37. Lines, 12 on
 a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of
 deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra.
 Appearance, old Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ।

हरिनारायणः श्रीमान् विश्वामित्रकुलोद्भवः ।

ततोऽनन्दहरीहरिभक्तिसुधोदयाम् ।

अथ अक्षु दुस्तरदुःखसंघातघोरतरसंसारसागरान्धकारमोक्षसागरप्रवह-
 नवृक्षानलस्यप्राज्ञासकवह्ननविकलान् सकललोकानालोकात्मतत्त्वज्ञाननि-
 दानजगदुपादानकारण-परदेवतासमाराधनोपाय-मन्त्रयन्त्रध्यानावधानप्रस-
 न्नान्तःकरणो भगवान् शङ्कराचार्यो विश्वार्यातिरहस्यतन्त्राख्यनेकशो जन्म-
 मरणाद्यनेककेशरूपामङ्गलरचितां मन्त्रयन्त्रध्यानाचमनभजनप्रकारं प्रकाशयन्
 भवानीक्षुतिमारभते । शिव इत्यादि । शिवः शक्त्येति शिवोऽविद्या
 तत्कार्योपाजितजन्ममरणाद्यनेककेशरूपा मङ्गलरचितत्वात् कल्याणरूपः
 सदाशिवः केवलनिर्गुणं ब्रह्म वा शक्त्या कर्तुमकर्तुमन्यथा कर्तुं शक्त्या
 विगुणात्मिकया अघटनघटनपटौयस्या प्रकृत्या यदि शुक्तः परिष्कृतो भवति
 नदा प्रभविर्तुं प्रभुतां विधातुं शक्तः समर्थो भवति । तथाहीन्द्राज्ञान-
 क्षियात्मकशक्तिसम्बन्धादेव गुणातीतस्थापीश्वरत्वात् सृष्टादिकार्ये प्रकृति-
 रिति भावः । इत्यादि ।

End.

प्रकारान्तरेषां पुनस्तत्त्वज्ञानमात्रं पवित्रीकर्तुमिति ।

पवित्रीकर्तुं नः पशुपतिपराधीनहृदये

इयामिषैर्नेत्रैरवधवह्न्यामवचिभिः ।

नदः श्रोत्रो गङ्गा तपनतनयेति भुवमशुं

चयायां तीर्थानामुपनयसि सन्धेदमनये ॥

हे पशुपतिपराधीनहृदये मन्त्रादेवायतयित्ते अमये निष्पाये भुवं निधितं
 नोऽस्मान् पवित्रीकर्तुं अरवधवह्न्यामवचिभो रत्नशृङ्गलक्ष्म्याकामिभिर्नेत्रैः

श्रोत्रो नदः गङ्गा शृङ्गा तपनतनया काश्चिन्मी च क्षण्या इत्येतन्नामकानां
 चयायां तीर्थानां अशुं सन्धेदं सङ्गं उपनयसि प्रापयसि कीदृशैर्नेत्रैर्दया-

क्षीमेदयैव मित्रं येषां तैः ... ..
 विष्णुपक्षेऽपि अथे इति सम्बोधनं पशुपतिपराधीनहृदि नदविशेषं

अथवा पद्मपतिवराधीनहृदये इति समुहितमेव मङ्गाविशेषं इं कालं
ददातीति इदं कल्प्यं कल्प्यवर्णनात् तत्सादृश्यं वा सतीति इदया यमुना
अनये स्थाने पूर्ववन्निमित्तसप्तमी वा अनये निष्पादे जाने द्यामिषैरिति
वाच्यः शेषं समानमिति ।

Colophon. (अतःपरं अष्टितम्)

विषयः । शङ्कराचार्यकृतताया आनन्दलक्ष्याः शक्तिपञ्चे विष्णुपञ्चे च व्याख्यानम् ।

No. 18. आनन्दलक्षरीटीका . By श्रीकान्तभट्टः . Substance, country-made paper, 8×3½ inches. Folia, 63. Lines, 11-14 on a page. Extent, 1,520 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1851. Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुवरणकमलोभ्यो नमः ।

अमलकमलनेत्रा पूर्णश्रीताम्रवक्त्रा

दनुजमनुजदेवैर्वन्दिता सिद्धसंघैः ।

उदिततरुषितेजोमण्डलारक्तकान्ति-

दिंशतु सकलसिद्धिं सुन्दरौ साधकेभ्यः ॥

श्रीरामजीगुरुपदाम्बुजभक्तिपूतः

श्रीकान्तभट्टकथान्तसप्तविधः ।

गङ्गाधरेण गुणोदितशास्त्रमुद्धा

टीकां करोति विबुधः कविराजशर्मा ॥ इत्यादि ।

End. हे वाचा जननि वाचां मातर्मदीयाभि वाग्मि संस वाणीभिल्लवेधं क्षुतिः ।

यतस्त्वं वाचां जननी मम मूढस्यायमभिमानः ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीकान्तभट्टविरचितं सौन्दर्यलक्षरीटिप्यनं सम्पूर्णम् ॥ सम्बत् १८५१ ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलक्ष्या व्याख्यानम् ।

No. 19. आपस्तम्बसूत्रे ऋद्धपत्रः . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 756 Sūtras. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Benaras city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ कर्माणां चाराद्यानि गृह्यन्त उद्गमयन्-पूर्व-
पञ्चाङ्गः-प्रवृत्तये कार्याणि यज्ञोपवीतिना प्रदक्षिणम् । पुरस्तादुद्गमोपक्रमः
तथापवर्गः । इत्यादि ।

End. छुहृद्ः समवेतात्मन्त्रवतः ॥ मद्याभिर्गावो गृह्यन्ते । येन कुचोति तद्गो
प्रतितय । अथ कर्माणां चाराद्यानि गृह्यन्ते । इत्यादि ॥

Colophon. इत्यापस्तम्बस्य गृह्यप्रक्रमः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । ज्ञान्यजुर्वेदीयानां गृह्यकर्मावधनम् ।

No. 20. आथप्रकरणम् . Substance, country-made paper, 7×2½ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 80 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verso. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । आथप्रकरणम् । दीर्घलेन विस्तरं गुणयित्वा षड्भि-
र्भाजयित्वा षेवं आथः स्यात् । षष्टौ आथाः ।
ध्वजधूमोऽथ सिंहः आ दृषभश्च चरौ गजः ।
ध्वाञ्चक्षेव क्रमोद्धूतौ राघाष्टकमुदाहृतम् ॥
यतत् फलसुप्तं गर्गेण ॥ इत्यादि ।

End. क्षेत्रक्षेत्रक्षेत्रोक्षेव गृह्य-तत्त्वज्ञानिनोरपि ।
परस्परं मित्रयोश्च एकनाडी प्रशस्यते ॥ इति ।

Colophon. अतःपरं कथितम् ।

विषयः । ज्योतिषोक्तशुभाशुभवचनसंग्रहः ॥

No. 21. आश्विनकारिका . Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent, 208 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्राप्ते सुकृते चोत्थाय चिन्तयेदात्मनो चित्तम् ।
गुरुं विष्णुं नमस्कृत्य मातापितृभ्यश्चैव च ॥

असं गच्छति तिग्मांशो व्याधिगत एव यः । (?)

अपेत वाग्यतः स्थित्वा समक्षामपि तां निशाम् ॥ इत्यादि ॥

End.

महादेवं समाराध्य वैयम्बकवचं जपेत् ।

सर्वान् कामानवाप्नोति ब्रह्मोक्तस्य प्रसादतः ॥

Colophon.

इति ब्रौणकीयवम्बकवचनः ॥ * ॥

विषयः । खर्चोद्धमराम्य असं याचत् विप्राणां नित्यकर्माकलयनम् ।

No. 22. उत्पलारण्यमाहात्म्यम् . (ब्रह्मसंहितान्तर्गतम्) . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 18 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933. Place of deposit, Hātua Mahārāja's Library. Appearance, new, Verso. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुवरणकर्मलोभो नमः ।

श्रीगङ्गाभागीरथ्यै नमः ।

लक्ष्म्यं लक्ष्म्याग्रजं राधां लक्ष्मितां लक्ष्मितेजसां ।

वन्दे यशोदां गोपीश्वरं वन्दे मूर्द्ध्ना निरन्तरम् ॥

आसं वैराग्यकिं कृतं ब्रौणकादौ न सुनीचरान् ।

गिरिजां गिरिजाकान्तं प्रणमामि सदैव हि ॥

सुखं जपुः ।

वरण्यानां नवानां यन्माहात्म्यं गदितं त्वया ।

कुतस्ततोत्पलारण्यमाधिक्येन निरूपितम् ॥

अतो येन निदानेन तत् प्रशस्तमभूद् यतः ।

तन्नः कथय सर्वज्ञं त्वया समुपस्थितान् ॥

कथाश्रुतं नैव वयं तत्पुष्पाभोजनिसुतम् ।

कदापि न विलप्यामः पितृभ्योऽपि सुकुरुकुलः ॥

कृत उवाच ।

आकर्षयन्तं तत्सर्वं यन्मां प्रवक्ष्यस्यसमाः ।

द्विनोमि युष्मत्सन्देशानुमाप्रज्ञानुसारतः ॥ इत्यादि ।

End.

न चोत्पन्नानां माहात्म्यं भवान्यै भूतनाथकः ।
 स्वर्णयद् यथेदानीं तद्गुणं चोत्तमर्षेण ।
 यः करोत्युक्तिंतां पुत्रिं हृदयस्थाः सदा मम ।
 तस्मै कृष्णाय सज्जते नमः कारुण्यार्जये ॥
 या इमाः कथिता रम्याः कथाः श्रेष्ठस्य वेधसः ।
 सदैव देवदेवेशस्त्राभिः कृष्णः प्रसीदतु ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये पार्ष्णीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्च-
 भूतिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः । ॐ तत्सत् । शुभम् । संवत् । १८९१ ।

विषयः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मसूतिर्नाम प्रथमोऽध्यायः ।
 इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये द्वितीयोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्या-
 रण्यमाहात्म्ये ब्रह्मयज्ञवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । इति श्रीब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये
 बर्हिष्मतीवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये गङ्गावतरणं नाम
 पञ्चमोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्तमेवमाहात्म्यं नाम षष्ठोऽध्यायः ।
 इति ब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्तमहिमा नाम सप्तमोऽध्यायः । इति ब्रह्म-
 संहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्तमेवयाचावर्णनं नामाष्टमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-
 मुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्तमेवयाचादिफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-
 मुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये ज्ञानतीर्थवर्णनं नाम दशमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्य-
 माहात्म्ये कपिलेश्वरवर्णनं नामैकादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये
 सौतातीर्थवर्णनं नाम द्वादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये लक्ष्मण-
 तीर्थकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये भुवनेवमाहात्म्यकथनं
 नाम चतुर्दशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये शुकतीर्थमाहात्म्यकथनं नाम
 पञ्चदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये रामतीर्थवर्णनं नाम षोडशोऽध्यायः । इति
 ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये दशरथमेधतीर्थमाहात्म्यं नाम सप्तदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं०
 उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये गोचरणतीर्थमाहात्म्यं नामाष्टादशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये
 अष्टतीर्थयात्राविधिः नामैकौनविंशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्रा-
 कथनं नाम विंशोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पत्त्यारण्यमाहात्म्ये पार्ष्णीश्वरसंवादे
 भवान्याः पञ्चभूतिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः ॥

No. 23. उपसर्गहतिः . By भरतसेनः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date, P. Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Śaṣṭhīdāśa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

बीचरिः शरवम् ।

पार्श्वनीशङ्करी जला वासानामुपकारिका ।

भरतेनोपसर्गाणां हतिः स्वप्ना विधीयते ॥ इत्यादि ॥

End.

प्रसिद्धा गदिता चर्चाः शेषा ज्ञेयाः प्रयोगतः ।

Colophon.

इति वैद्य-गौराङ्गमङ्गिकाग्रज श्रीभरतसेनविरचितोपसर्गहतिः समाप्ता ॥*

विषयः । उपसर्गसर्गाणामर्थादिकल्पणम् ।

No. 24. उपासनविनोदः . Substance, country-made paper, 12½×5 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Nāgarī. Date, P. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakona, Bhārata Rāmānuja Dāśa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

जला रामं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दविग्रहम् ।

उपासनविनोदोऽयं क्रियते ज्ञानसिद्धये ॥

इह जलं प्रथमं तावत् स्वाध्यायोऽध्येतव्य इत्यध्यायशब्दवाच्यवेदाक्षरराशे-
र्गच्छं विधीयते । तच्चाध्ययनं किंरूपं कथञ्च कर्मसमित्यपेक्षायां अहवर्षं
ब्राह्मणसुपनीतमध्यापयेत् ।

आवष्ट्यां प्रोक्तपद्यां वा उच्यते यथाविधि ।

पुनश्चान्ध्यांश्चधीयेत मासान् विप्रोऽर्हपञ्चमान् ॥

इत्यादि व्रतनियमविशेषोपदेशैः ... .. विधीयन्ते ॥ इत्यादि ॥

End.

अतो जन्मादिवार्षिके च जगत्कर्तृलोपादानव्योर्ब्रह्मसम्पत्तयः विवक्षित-
जान् सत्त्वस्य ब्रह्मपदार्थस्य दुरपलब्धमेवेति । उक्तव्यायेन ब्रह्मशब्दस्य
सुखार्थः सिद्धः । उक्तञ्च गार्हपत्ये ।

वेदे भूतिप्रयोगाच्च मुक्त्ययोगाच्च शान्तिर्वि ।

तस्मिन्नेव ब्रह्मशब्दो सुखार्थश्च महासुखे ॥

यस्मिन् प्रयुज्यमाने तु गुणयोगः सुपुष्कलः ।
तत्रैव सुख्यस्तोऽयमन्यत्रेत्युपचारतः ॥ इति ।
ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव सुख्यस्तत्त्वोच्यते ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । अथ प्रथमं भक्तिरूपनिरूपणम् । ततः श्रीरामोपासनाप्रकरणम् । सविशेष-
ब्रह्मनिरूपणम् । अद्वैतनिरूपणम् ॥

No. 25. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् . By भगवान् श्रौणकः . Substance, country-
made paper, 8×3 inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent,
710 ślokas. Character, Nāgari. Date, ? Place of deposit, Benares.
city, Paṇḍita Vāmanācāryya Ćāstrī. Appearance, tolerable. Verse.
Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।

परावरे ब्रह्मणि यं सदाऽर्च्येदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।
तं पद्मगर्भं परमं त्वादित्थं प्रथम्यर्चो लक्ष्मणाच्च श्रौणकः ॥
माध्वकेयः संहितां वायुमाच तथाकाशं चास्य माध्वय यव ।
समःनतामनिलाम्बरे च मलागस्त्यो विपरिहारं तदाच ॥ इत्यादि ।

End. अथोप उक्तयो घोषात् स्पर्शोऽन्तःस्थाश्च घोषिणः ।
अपूर्वं उक्त्यासंयुक्तो मकारो ह्यातिहास्यताम् ॥ (?)
अकारश्च एकारश्च यैतुस्यापूर्वाणिभिता ॥ (?)

Colophon. इति भगवत् श्रौणकप्रणीत-ऋग्वेदप्रातिशाख्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । वर्णानुसारणखाननिरूपणम् । उदात्तादिसंज्ञाभेदोच्चारणनिरूपणम् । तेषां
गुणलङ्घनादिकथनम् । ऋग्वेदोक्तप्रयोगसिद्धादिकथनम् ॥

No. 26. खकारविचारः . Substance, country-made paper, 14×2½
inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 185 ślokas. Character,
Bengali. Date, Sk. 1601. Place of deposit, District Dhakā, Dhānakoṭṭ
Paṇḍita Pitāmbara Bhaṭṭācāryya, Appearance, old. Prose. Generally
correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय । खकारस्यात्यन्तायोगायोगान्ययोगानाच्च प्रत्येकं
अप्यन्वेदोऽर्थः । इत्यादि ।

End. न तु तद्विशिष्टात्म्यरूपसम्बन्धावच्छिन्नाधिकारयतासम्बन्धेन इति न काव्य-
मुपपत्तिरिति ॥

Colophon. इति एवकारविचारः समाप्तः ॥ श्रीहरिः ।
रन्दुविन्दुरखेगह्वरे शुचौ भार्गववासरे ।
स्वार्थं नीलकण्ठदेवो हि बलिचत् पुस्तकं निशि ॥

विषयः । एवकारस्य विचारमुत्तेज्य व्याख्यानम् ।

No. 27. कतिपयकारकव्याख्यानम् . By विद्यासागरः . Substance,
country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 9 on a page. Ex-
tent, 3,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Dhākā, Medinimandala, Paṇḍita Vāmanadāśa Vidyāratna. Ap-
pearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । समासघटकपदोपस्थाप्येन समासघटकपदार्थस्य
नामयः । आकाङ्क्षाविरहात् । इत्यादि ।

End. प्रकृतविभक्तेरपादानाश्रितत्वाभावेनाव्यवहितसूचीयक्रमसंक्षेपोचितत्वात् ननु
देवदत्तसंप्रदादि । ... ..

Colophon. इति श्रीविद्यासागरकृतायां दुर्गंटीकादौ कतिपयकारकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । दुर्गसिञ्चकतद्वेत्तः कारकपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 28. कविप्रिया . By वामनमिश्रः . Substance, country-made
paper, 12 × 3 inches. Folia, 52. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokaś.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā grāma, Post
Office Anḍāl, Akhilanātha Nāyok. Appearance, tolerable. Prose. Gen-
erally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।

काव्यालङ्काररूपवाचां तेषां इतिविधीयते ॥

काव्यं चाङ्गमलङ्कारात् । काव्यं चक्षुः साङ्गमुपादेयं भवत्यलङ्कारात् । काव्य-

शब्दोऽयं गुणालङ्कारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वर्जिते । इत्यादि ।

End. कुयेन नागेन्द्रमिवेन्द्रवाचनमित्यत्र इन्द्रवाचनशब्दे वाचनमाहितादिति च न भवति खल्वामिसार्थं विवक्षितं तेनेन्द्रवाचनमिति ।
सदस्यो मया शब्दा विविचास्येन दर्शिताः ।
अन्यैव दिशा कार्यं येषाचामप्यवेक्षणम् ॥

Colophon. इति वामनमित्रविरचिता कविप्रिया समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । प्रथमाधिकरणे,— १ माध्याये प्रयोजनस्थाननिरूपणम् । १ याध्याये अधि-
कारिचिन्तातौतिनिरूपणम् । १ याध्याये कायशरीरादनिरूपणम् । द्वितीयाधिकरणे,— १
माध्याये दोषनिरूपणम् । १ याध्याये वाक्यार्थदोषदर्शनम् । तृतीयाधिकरणे,— गुणादि-
विवेचनम् । चतुर्थाधिकरणे,— १ माध्याये शब्दालङ्कारविचारः । १ याध्याये उपमाविचारः ।
ततः अलङ्कारविवेचनम् । पञ्चमाधिकरणे,— १ माध्याये प्रयोगादनिरूपणम् । १ याध्याये
शब्दशुद्धादनिरूपणमेति ।

No. 29. काण्डानुक्रमणिकाविवरणम् . Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent, 258 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ काण्डानुक्रमो विस्तरतो व्याख्यायते अथ काण्डानु-
क्रम इत्यादि काण्डशेषान् यथा काण्डं विदध्यान् विचक्षण इति वचनात्
काण्डशेषसंयुक्तानि पुरोडाशौयादीनि क्रमेण निर्दिश्यन्ते ॥ इत्यादि ।

End. यः वेदवित् यजुर्वेदं पठन् यतान् उक्तान् ऋषीन् वेद जानाति सः
ऋषीणां सायुष्यं ब्रह्मणः साक्षोक्तं इति प्राप्नोति इत्यर्थः ॥

Colophon. इति काण्डानुक्रमणिकाविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥ • ॥

विषयः । काण्डानुक्रमणिकाव्याख्या ।

No. 30. कातन्मपरिशिष्टटीका . By गोविन्दपरिश्रितः . Substance, palm-
leaf, 13 × 1 inches. Folia, 94. Lines, 3 on a page. Extent, 1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaykāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नवेष्टाय ।

मिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारब्धविप्लवाद्यकम् चरितमस्कारं कृत्वा शिष्यशिष्या-
मादौ निबध्नाति संसारेति । अस्मार्थः चरिं मत्वा कान्त्यपरिमितं भूम् ।
परिमितं यदुद्वहदिसुपचारान्कद्विधायकं क्लृप्तमिति यथा कतिना न
कृताः कृत इति क्लृप्तये न कृतमित्यर्थः । संसारतिमिरमिष्टिरमिति
विशेषणेन नमस्कारोपयुक्तत्वं दर्शितम् । नमस्कृतं प्रतिपादयति महेष्टमिति
तथाहि सर्व्वनियोजकत्वमिति संसारोत्कृष्टत्वेन नमस्कृतमिति । इत्यादि ।

End.

तन्मन्त्रेण प्रकृतं कर्म उच्यते तस्य प्रत्ययस्तत्प्रत्ययः असङ्गतमिति न विद्यते
संज्ञा यत्येति विपद्यः । ननु कथमेतदुपपन्नं मासादौनामपि काष्ठादि-
संज्ञायाः सञ्जात् नैवमित्याद्यापादानादिसंज्ञानामविषय इति प्रस्तुतत्वादिति
भावः काष्ठादिग्रन्थेन किञ्चनोऽभिधीयन्ते इति विशिष्टप्रतिपत्तिश्चित्तये
स्रोतेन काष्ठादिकं प्रतिपादयति काष्ठ्येति काष्ठस्य काष्ठग्रन्थवाच्यस्येत्यर्थः
काष्ठभेदानां मासपक्षादौनां अध्वमानस्य ऋषादेः अपादानादेरविषय
इति परच निगदितं कथमिदानीं तद्विधायधिकरणे दर्शितमित्याह
अधिकरणविधिरयमित्यादि यत्र स्वप्नेन सच काष्ठादेः सम्बन्धेनोपस्थिति-
स्तत्रैवायं विधिः । प्रीत्यत्येति किमिति राचावापानं पठतीति पाठोऽग्राह्य
एव अधिकरणसंज्ञाविषयत्वेन कर्मत्वं सिद्धमिति दुर्गमस्तौकारोऽप्यदोषात्
तद्युक्तमित्याह इत्येत्यादि कर्मैषि विधेयः ... .. ।

Colophon.

इति गोविन्दपण्डितविरचितकान्त्यपरिमिते सन्धिप्रकरणम् ॥

No. 31. कात्यायनीतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 10 x 4½
inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 588 ślokaś. Character,
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa
Solāpurkār. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

नौ पाथेत्युवाच ।

ॐ देव जगदानन्दं हृदिस्थित्यन्तकारकम् ।

नयोक्ताचिह्नतन्त्रेषु देवी कात्यायनी पुरा ॥

कात्यायनीति विख्याता सा कथं तद्वद् प्रभो ॥ इत्यादि ॥

End.

योगेश्वर उवाच ।

इति ते कथितं देवि संक्षेपेण तवार्थतः ।

महादुर्गा-जगन्नाथी-विद्योत्पत्तिं सुदुर्लभाम् ।

Colophon.

इति कात्यायनीतन्त्रोद्घसन्नतिः पटलः ।

विषयः । कात्यायन्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनम् । महादुर्गाजगन्नाथोत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनम् ।

No. 32. कापिकसूत्रवृत्तिः . (संक्षिप्ता) Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhāṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning

योगेश्वर उवाच ।

यद्वाग्विभूतिरसनाच्छिन्नतन्त्रजाता

नामार्थतन्त्रममलं परिबोधयन्ती ।

अथः करोति जगतां भगवन्ममाद्यं

तं नीमवर्धिकपिपलं प्रभुमानतोऽस्मि । इत्यादि ।

End.

इत्येवं परिसूत्रयन्मतिमते मोक्षापन्नं कापिकम् ।

सूत्राचाममलं द्विकद्वयमिदं जीवाचिरं चेतसि ।

Colophon.

इति संक्षिप्तसंज्ञाशास्त्रे कापिकसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । कापिकसूत्रसंक्षेपेण व्याख्यानम् ।

No. 33. कामापन्नतीर्थविधिः . Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 9. Lines, 6 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Roail, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः कामाख्यायै । अथ कामापन्नतीर्थविधिः । तत्र पञ्चक्रमः ।

पूर्वे तु चमकामः स्नात्वा रात्रिकामस्तु पश्चिने ।

उत्तरे मुक्तिकामस्तु दक्षिण्ये रिपुनाशनम् । इत्यादि ।

End.

तस्याः स्मरणमात्रेण पुन इति कामाख्यासंक्षेपपूजा अथ पीठस्थानादि विधाने ॥ • ॥

Colophon. लिपिरिचं बाबादस्य चिंशद्विचरीया । • ।

विषयः । कामाख्यापूजाप्रयोगादिः ।

No. 34. कारकचक्रटीका. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 18 Lines, 10 on a page. Extent. 950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1746. Place of deposit, District Vāṅkuḍā, Post Office Śālatāḍā, Vākule, Paṇḍita Caṇḍicarāṇa Cattopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct

Beginning. श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः । त्रिव्यानिमित्तमिति त्रिव्या धारयः तन्निमित्तं तन्प्रयोजकं प्राप्तं गच्छति इत्यादौ गमधारयः । इत्यादि ।

End. इत्यत आह नौकापदस्येति । ननु काठकोटप्रत्ययस्या मानहन्सारम्भ-कारभ्य (?) इत्यत आह नौकाया इति ॥ * ॥

Colophon. समाप्तये कारकचक्रटीका । शकाब्दाः १७४६ ।

विषयः । कारकचक्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 35. काव्यकौमुदी. By रत्नभूषणः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1731. Place of deposit, District Barisāl Mānapāḥā, Paṇḍita Govindacandra Ćiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

विदधात्यपूर्वमखिलं पुण्यानि सेवयाय संहरति ।

ब्रह्मायुतहरजयिनी जयति कवेर्भारती देवी ।

स्वरूपमिति शब्दानां तदर्थेन निगद्यते ।

प्रागेव वास्तवोचार्थे ततः काव्यं निरूप्यते ॥

श्रीरत्नभूषणेनैवा तथापि च यद्यासति ।

विविच्य शब्दान्यादौन् क्रियते काव्यकौमुदी । इत्यादि ।

End. दोषाद्यामेवमन्येषामौचित्येन कश्चिदुच्यते ।

अदोषता नृपलक्षानुभवमस्य गम्यताम् ॥

अनुभयत्वे दोषगुणाभाववत्त्वं ... .. ।

पन्थेऽप कायकौमुद्यां विदन्तु दुधिर्यः दुधम् ॥ ० ॥

Colophon. इति वैद्य-नीयुतरमभुषयलतायां कायकौमुद्यां दोषनिर्णयो नाम द्दशमः
परिच्छेदः । शाके सोमकृष्णामुगैल्लग्ननि लक्ष्णे गते कार्मुके ॥ * ॥

विषयः । १ म परिच्छेदे नामकाण्डम् । १ य परि० लिङ्गादिनिरूपणम् । १ य परि०
धातुप्रत्ययादिकथनम् । ४ षं परि० कायस्य प्रयोजन-कारण-लक्षणादिनिरूपणम् । ५ म परि०
ध्वनिनिर्णयः । ६ छ परि० गुणैर्भूतयङ्गशब्दार्थविनिर्णयः । ७ म परि० गुणविवेकः । ८ म
परि० अक्षरकारनिर्णयः । ९ म परि० अर्थाक्षरकारविवेकः । १० म परि० दोषनिर्णयश्चेति ॥

No. 36. काशीकल्पलतिका . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent, 450 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāl, Paṇḍita Durgācarapa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः काशे ।

देवाय प्रथमामि च न न च यने सुप्तिदानसमाः

ज्ञानाधीनतया स्वतस्य विदुषां कौटुहिकानामपि ।

मन्त्रज्ञानकरं कसौ जडमतिः बन्धे न बद्धर्शनं

कीकाशीं प्रथमामि यान्मसमने निर्वाचयुक्तिप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. शेषो न दृष्टः ।

विषयः । काशीलवादिकथनं मन्त्राद्यादिकथनम् ।

No. 37. कुलपूजनचन्द्रिका . By चन्द्रशेखरशर्मा . Substance country-made paper, 14×3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura, Vidgṛh, Paṇḍita Anandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verso. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

जन्मा ^ॐसुविपददहन् चन्द्रशेखरशर्मा ।

क्रियते कौशिकप्रीत्यै कुलपूजनचन्द्रिका ।

जन्मव केषामधिकार इति जिज्ञासायां काशीशामसे भेरवं प्रति देवीवाक्यं ।

सर्वेषामधिकारोऽयं नैव कार्या विचारया ।

सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः । इत्यादि ।

End.

न्युक्तीकृत्य ततः पाचं पुन्यं तत्र स्थितेषुः ॥

Colophon.

अतःपरं अखितम् ।

विषयः । कौलिकानां पूजाविध्यादिः ।

No. 38. कृतार्थमाधवः. By राममाधिकाकविराजः. Substance, palm-leaf, 13 x 1½ inches. Folia, 36. Lines, 3 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Mattagrāma, Bābu Amṛtānanda Kavirāja. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

अष्टा अष्टविधौ कृता निरुपमा नैपुण्यसीमेष या

सा शेषांसि सुकोचना दिशतु वो गोपाताजनानां वरा इत्यादि ।

End.

माध । निरुपम् । सर्वे गता अक्षमपि गन्विन्यासये गच्छामीति निष्प्रान्तः ।

Colophon.

इति निष्प्रान्ताः सर्वे । तृतीयोऽङ्कः । अतःपरं अखितम् ।

विषयः । माधवसुकोचनोपाख्यानात्मकं नाटकम् ।

No. 39. कृत्यादविवरणम् (सारावलीयम्). By रघुवीरवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 15½ x 3 inches. Folia, 51. Lines, 6 on a page, Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Pūrṇacandra Tarkavāgiṇa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

बीरामः ।

अनासनायं रघुनाथमहयं चैतन्यमानन्दमनादिमादरात् ।

प्रथम्य डीका रघुवीरशर्मा कृता कृतः कोविदमोदहस्ये ।

अथ नामपदसाधनमारभते तत्र प्रथमादिसप्तविधस्तत्त्वोक्तं सा च विभक्ति-
नामोत्तरविधेया प्रायो नाम-कृतप्रत्ययाधीनसाधनमिति नामोत्तरविहितान्
तद्वितादपि प्राक् नामोत्पादककृतप्रत्ययविधायकं सादसानुवे तत्र च

महशानयोर्दशकारेषु पुरस्कृतसङ्घर्षातिदेशकिञ्चयविधेयमात्रं तन्-
 स्तुतमादौ विदधाति । छद् । धातोः कृत्प्रत्ययसमधिकार इति धातोरिति
 व्याख्यानम् । इत्यादि ।

End. एवं प्रकृतिप्रत्ययागमादिभिरन्यानि साधनीयानि । तथाचोक्तमाचार्यैः ।
 वर्षागमो वर्षविषय्यस्य द्वौ सापरो वर्षविकारनामौ ।

Colophon. इति श्रीरघुवीरवन्द्योपाध्यायकृतो सारावली द्वतीयकृत्पादविषय-
 समाप्तम् ।

विषयः । नारायणकृतसारावलीयावत्प्रमाणमंतकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 40. कृदन्तटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made
 paper, 17 x 3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś.
 Character, Bengali. Date, Sana 1270. Place of deposit, Kājodā, Post
 Office Aṇḍāl, Paṇḍita Yādu Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose.
 Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

श्रीरासं जसदध्यामं जितकामं तनुमिया ।
 रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानमुद्राकरं भजे ॥
 छद् ॥ निष्प्रत्ययानन्तरं कृत्प्रत्ययविधानं इति निष्कर्षप्रत्ययद्वयमात्रं ।
 इत्यादि ।

End. ब्रह्मादिति सभावेत्यादि दृढदित्यादौ यथा तुक् तद्व्याख्यानमेव ।
 श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीयम्
 कृते रायमती सती सतिमती श्रीमान् विशिष्टः स्वः यत् । (?)
 याकारे ज्ञमदीश्वरेण चरिते श्रीमन्दिना शोधिते
 गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादस्तुतीयो मतः ॥ • ॥

Colophon. इति कृदन्तटिप्पणी समाप्ता । सन १२७० साल ।

विषयः । संक्षिप्तवारीयकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 41. **ज्ञानकेतौनामकाव्यम् .** By **ज्ञानमोहनः .** Substance, country made paper, 14×2 inches. Folia, 45. Lines, 4 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Roail Raghunāthapura, Paṇḍita Ramapimohana Smṛtiratna. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

अनन्तब्रह्माख्यं धमति सदृक्काण्डं तनुवत्
विलोक्यस्याधारस्त्वयुपरिमितं मानसमन्त्रो ।
अगद्वन्त्रं नायागुचत इति सोऽपि प्रयमितो
ब्रजोक्तः प्रेमास्त्रैरवतु गुणसुखैः स निष्कलम् ॥ इत्यादि ।

End.

काण्डं नीतिशतं तद्यान्तशतं स्त्रीवल्लभां यद्विका
पूर्वैः चाप्यन्ततोदयन्तु चतुरो हतादिकं संपदान् ।

Colophon.

इति श्रीज्ञानमोहनकृतश्रीज्ञानकेतौनामकाव्ये सप्तमः सर्गः । समाप्तश्चायं
ग्रन्थः ॥ • ॥

विषयः । ज्ञानकीर्तनावर्णनम् ।

No. 42. **ज्ञानाभिषेकविधिः .** Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāngā, Nandigrāma, Rājapura, Paṇḍita Aṭalavihāri Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally incorrect.

Beginning.

ॐ श्रीगुरुर्वा । अथ ज्ञानाभिषेकविधिः । स्नातः शुचिः कृतनित्यक्रियाः
कुशलसाधना आसनशुद्धादिकं विधाय । इत्यादि ।

End.

इति पुरुषसूत्रेण मन्त्रेण श्रीगुरुशरणसंज्ञानम् । ततश्चाहं परिवर्त्य
मृद्वनामनीय श्रीगुरुशरणैः पञ्चोपचारैर्वा पूजयेत् ।

Colophon.

इति ज्ञानाभिषेकविधिः ॥ * ॥

विषयः । श्रीज्ञानाभिषेकविधिरूपयोगादिव ।

No 43. कौलगजमर्दनम् . By श्रीकृष्णानन्दाचका . Substance, country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1941. Place of deposit, Hātūā Mahārājā's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

गच्छपतये नमः ।

मत्वा श्रीगणेशपादकमलं प्रत्युपकमानलं
मार्गपथं भव मे स्वपादयुगलं देवद्विपद्माचलम् । (?)
लब्धं यत्पदसेवनेन सकलं वेदान्तवाचा फलं
तं कैलासपदादिमन्त्रमचलं संस्तुत्य लब्ध्वा बलम् ॥
विप्राणां रत्नवाचांश्च विदुषां तोषचेतवे ।
छुत्यागमादिभिः कुर्वे दुष्कौलगजमर्दनम् ॥ इत्यादि ।

End.

येषां बुद्धिस्तु नो धर्मो यथेष्टं सच्चरन्ति ते ।
यथेष्टाचारतत्त्वेषां नो दृढिर्न च वै क्षतिः ॥
रत्नचन्द्राङ्कचन्द्रोद्भे भाषास्ते विक्रमाङ्गते ।
आषाढासितपक्ष्यां काशिकायामिदं कृतम् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्कैलासाचल्यतिवर्धशिष्य-श्री-
कृष्णानन्दाचलनिमित्तं कौलगजमर्दनं समाप्तम् । सम्यत् १८४९ ।

विषयः । तान्त्रिकसम्प्रदायमतविषयमतस्थापनम् ।

No. 44. क्लावादः . Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 64 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisal, Gādurīā, Paṇḍita Durgā-carāṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

क्लाप्रत्ययस्य क्लाववात् प्रागभावे शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End.

असङ्कोचेनैवोपपत्तौ सङ्कोचस्यान्याय्यत्वात् इति समाप्तः ॥

Colophon.

इति क्लावादः समाप्तः ॥

विषयः । क्लाप्रत्ययस्य विचारः ।

No. 45. क्रमकोसुदी. By धनञ्जयः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhī, Baidyābel-ghariyā, Bābū Ṣaḡibhūṣaṇa Cakravartī. Appearance, old. Verse. In-
correct.

Beginning.

जमः शिवाय ।

विबुधमुनिपद्मोद्भवीरसीमन्मिमीमा-

सुरसि सुभगसम्पन्ने पञ्चासोद्यतानाम् ।

मलविलसदचीन्द्रसुक्ततैराश्रयेऽथः

स्मितमवतु पुरारेः प्रस्मददमभूते ।

...

...

शुश्रूषोः क्रमकोसुदीं प्रतिपदयामोचयत्यै सुख-

प्रज्ञस्यै च धनञ्जयः प्रमनुते सक्तोऽनुमृच्छन्निमाम् ॥

येऽप्राप्तो धातुसम्बन्धास्तेऽनुबन्धाः प्रकौलिताः ।

काव्यवर्णः प्रयुक्तोऽथ सुखोच्चारणसिद्धये ।

भू सनायां तथोत्पत्तौ चित्तौ संज्ञानके तथा ॥ इत्यादि ।

End.

शुचुराद्योर्निविष्टाः सूर्येऽन्येऽनुक्तास्तु धातवः ।

तथोक्त्युक्तरणमावादसमाप्तसमुच्चये ॥

Colophon.

नानामतानुबन्धेयं धनञ्जयविनिर्दिता ।

(?) धराया १०० श्लोकेषु समाप्ता क्रियाकोसुदी ॥ • ॥ श्रीचरये नमः ॥

विषयः । भुवाद्याद्यादिधातव्यानां निकषणम् ।

No. 46. गङ्गालहरीटीका. By सदाशिवभट्टः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 16 on a page. Extent, 912 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीमन्महाय नमः । ॐ नमो गङ्गादेव्यै ॥

चित्तुः कल्पे क्षिप्ता विमलमुक्तराशौकनविषः

चिन्तां मुं वाक्यैर्द्विधयविदूनेन ममसा ।

विभुं चिन्ता वक्तिं सरसमचिबुद्धा निरिभुवा
द्रुमं भीतो नीतो दिशतु बङ्ग वः शश्वतनयः ॥ इत्यादि ।

End.

इमां पीयूषलहरौ जगन्नाथेन निर्मिताम् ।
यः पठेत् तस्य सर्वत्र जायते सर्वसम्पदः ॥
लकावपठनफलमात्र इमामिति पीयूषस्य अमृतस्य लहरौ तां यथा
इत्यादि ।

Colophon.

शके कौलकमङ्गके नृपुङ्गवे सम्पादके चैवके
वारे भार्गवे त्रिषो करणके संप्रसा सम्पादके ।
सुले भे विबुधोचितगुणवदा डीका समाप्ता नरा-
नेषां पातु समस्तपापहरणी गङ्गा मधेशाङ्गमा ॥
नारायणो यस्य पितामहोऽभूत्पाणीकभङ्गश्च पिता यदीयः ।
मोषो यदीया जननी सुशीला डीका कृता तेन सदाशिवेन ॥
इति सदाशिवविरचिता जगन्नाथनिर्मितगङ्गालहरीया व्याख्या समाप्ता ॥

विषयः । गङ्गालहरीनामकस्य जगन्नाथकृतस्य श्लोकस्य व्याख्या ।

No. 47. गणपाठः. By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, P Place of deposit, District Bardhamāna Dhātigrāma, Paṇḍita Saṅghidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

बीचरिः शरणं ।

स्मरन्ना तन्वक्तानः सम्पदस्त्रीनोऽपि सम्पदान्ता ।
पीतविषो जितवत्युच्चिचरिणो हरो जयति ॥
समेतः कतिचिदातुम् गृहीतामादिना तथा ।
नयादींश्च सुपद्येन प्रवीति भरती भिषक् ॥ इत्यादि ।

End.

देवता वन्द्य देवं वन्द्य देवता भक्तिरस्तु देवे भक्तिरस्तु ॥ देवादिः ॥

Colophon.

इति वैद्य-चरित्ररत्नामयंशसम्भूत-गौराङ्गमङ्गिकात्मज-श्रीभरतसेनकृतमन्त्र-
पाठः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । सुश्रुतधर्मतेज आचार्यादिरूपकम् ।

No. 48. गणेशपद्याङ्गम्. Substance, country-made paper, 7 × 1 inches. Folia, 85. Lines, 5 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीभैरव उवाच । (?) देवुवाच ।

ॐ भगवन् भूतभक्षेण कुक्षधर्मप्रकाशक ।

कुलेन श्रीतुमिच्छामि तन्मन्त्रास्त्रोत्तरार्द्धकम् ॥

श्रीभैरव उवाच ।

अधुना देवि कौलेशि कौलिकानां चितेच्छया ।

तन्त्रोत्तरार्द्धं वक्ष्यामि ... .. ॥

गणेशस्य च पद्याङ्गं ... .. ॥

... .. ॥

देवि वक्ष्ये रक्षस्यं ते प्रज्ञोत्तरार्द्धं मयम् ।

अवज्ञेयमभक्त्यो भक्त्यो मुक्तिसाधनम् ॥ इत्यादि ।

End.

पद्याङ्गस्य गणेशस्य रक्षस्यं मम पार्ष्वति ।

विना शिष्याय नो दद्यात् साधकाय विना तथा ॥

पदस्यं पद्यति ... .. मन्त्रबालसहस्रकम् ।

स्त्रोत्रं पद्याङ्गमनिशं गोपनीयं स्त्रयोनिवत् ॥

Colophon.

इति श्रीदेवीरक्षस्ये महागणपतिस्तोत्राख्यानं नाम शताधिकविंशः पटलाः ।

विषयः ।

श्रीमहागणपतेर्देवीरक्षस्यान्तर्गत-पूजापद्यति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपद्या-
ङ्गस्य कथनम् ।

No. 49. गयामाहात्म्यम्. (वायुपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1932. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

कृत उवाच ।

समकाक्षिर्नृनामजैर्देवैः सह नारदः ।

समत्कुमारं पश्य प्रपन्नं विधिपूर्वकम् ॥

नारद उवाच ।

समत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थं तीर्थोत्तमोत्तमम् ।

नारकं सर्वभूतानां पठतां शृण्वतां तथा ॥

समत्कुमार उवाच ।

वक्ष्ये तीर्थवरं पुच्छं वाचादौ सर्वनारकम् ।

गयातीर्थं सर्वदेवे तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ इत्यादि ।

End.

उपाख्यानमिदं पुच्छं शृष्टे निष्ठति पुस्तकम् ।

सर्पाग्निचौरजनितं भयं तत्र न पिबते ॥

पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ।

तस्य मेघे स्थिरा कक्षौः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥

स्तुत उवाच ।

समत्कुमारो मुनिपुङ्गवाय

पुष्पां कथां तत्र निवेश्य भक्त्या ।

क्षमाचमं पुष्पवनैरुपेतं

विष्णुं सज्जीतमर्चं जगाम ॥

Colophon.

रति त्रीचातुपुराणे स्तनवराचकस्थे गयासाक्षात्स्थोऽष्टमोऽध्यायः । श्रीरामो-
जयतितरा । सम्बत् १८९१ चैत्र कृष्ण त्रयोविंशत्यायामिदं पुस्तकं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । वातपुराणान्तर्गतम् गयातीर्थस्य साक्षात्कामम् ।

No. 50. गर्गसंहिता . Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 302. Lines, 11 on a page. Extent, 5,600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SM. 1931. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

योगेश्वराय नमः ।

ॐ नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवाय सावित्रे ।

प्रमुखायानिन्दयाय नमः सहस्रेष्वयं च ॥

योगे उवाच ।

इत्थं श्रीकृष्णचरितं मया ते कथितं सुते ।

चतुःपदार्थं नृणां किं भूयः शीतुमिच्छसि ॥

बीशीनक उवाच ।

बडलाचो मैथिलेन्द्रः नीलम्बोऽहचरिप्रियः ।

किं पप्रव्याथ देवर्षिं तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ इत्यादि ।

End.

नवसर्गविद्यर्गाद्यां खगेंद्वर्गसंज्ञिता ।

चतुर्वर्गप्रदासुक्ता गतो गर्गाचक्षं ययौ ।

शरद्विकचपङ्कजवियमतीव विद्वेषक-

मलिन्युगिनेषितं कुल्लग्नकञ्जचिह्नमभ्युदयम् ।

स्युरतृकनकनूपुरं हलितभक्ततापवयं

चलद्गतिपदद्वयं हृदि दधामि रक्षापतेः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्भार्गवार्थसंज्ञितायां विज्ञानकण्ठे नारदबडलाचक्षंबादे ब्रह्म-
निकपणं नाम दशमोऽध्यायः ॥ संवत् १८३१ ॥ ... ..

विषयः । अथ नवखण्डाः सन्ति । आदौ विश्वजित्खण्डस्य श्रीमद्भार्गवार्थसंज्ञितायां विश्वजित्खण्डे नारदबडलाचक्षंबादे सप्ततपोपाख्यानां नाम १ अध्यायः । १ ग० सं० वि० ख० ना० व० संवादे प्रद्युम्नविजयाभिषेको नाम १ खः । ३ ग० सं० वि० खण्डे यादवसैन्यनिर्गमनं नाम १ खः । ४ ग० सं० वि० खण्डे प्रद्युम्नद्विविजयार्थगमनं नाम ४ खः । ५ ग० सं० वि० ख० ना० व० संवादे कलिहृदशविजयो नाम ५ खः । ६ ग० सं० वि० ख० ना० व० संवादे सप्तधन्वाक्षवमाक्षिप्ततीदशविजयो नाम ६ खः । ७ ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० गुर्ज-
राटविजयचेदिदेशगमनं नाम ७ खः । ८ ग० सं० वि० खण्डे ना० व० सं० धुमन्वत्तवधो नाम ८ खः । ९ ग० सं० वि० खण्डे ना० व० संवादे रत्नपिङ्गवधे शिशुपालयुधे चेदिदेश-
विजयो नाम ९ खः । १० ग० सं० वि० खण्डे ना० व० संवादे कौकय कुटक विगर्ग केरल-
मैखल-महाराष्ट्र-कर्णाटविजयकार्कवदेशगमनं नाम १० खः । ११ ग० सं० वि० खण्डे ना० व० सं० दन्वप्रह्वयुधे करुषदेशविजयो नाम ११ खः । १२ ग० सं० वि० खण्डे ना० व० सं० उज्जैनर-
विदर्भ-कुन्ना-दरददेशविजयेऽगस्त्यकार्ष्णिज्ञानप्रस्तावो नाम १२ खः । १३ ग० सं० वि० खण्डे ना० व० सं० ब्राह्मन्सारकङ्काविजयो नाम १३ खः । १४ ग० सं० वि० वेङ्कटाग्रिवाविद्धदेशविजयो नाम १४ खः । १५ ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० उज्जैनडामरवत्तसीमाश्रीमकामरुपकेयविजयो नाम १५ खः । १६ ग० सं० वि० ख० ना० व० संवादे १७ खः । १८ ग० सं० वि० ख० ना० काशी-
कोशकोत्तरनरपाक्षमैमिकारुपवशाक्षकाम्यकुलकापिह्यविन्दुनिवधभद्रमधुशूरवेनदेशविजयो नाम १८ खः । १९ ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० कुषदेशगमने यदुकोरवोपाख्यानां नामिकोनविंशो-
ऽध्यायः । २० ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० कौरवयुधवर्धनं नाम २० खः । २१ ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० यादवकुषविप्रप्रे २१ खः । २२ ग० सं० वि० ख० ना० व० सं० दन्वप्रह्वविगर्ग-

वैराटकुबजाङ्गलकौशाम्बेजगौराङ्गविजये भरतकण्ठदिग्विजयो नाम १९ अः । १९ ग० सं०
 वि० ना० व० सं० करवौरदेशविजयपञ्चदेशप्रयाचं १९ अः । १४ ग० सं० वि० ना० व० सं० युधु-
 पञ्चे युधे (गज) युधवर्धनं नाम १४ अः । १५ ग० सं० वि० ना० व० सं० यक्षदेशप्राग्-
 ष्योतिषपुरविजये १४ अः । १६ ग० सं० वि० ना० व० सं० रङ्गवक्रोच्चदेशविजये किम्बुव-
 ष्यविजये १६ अः । १७ ग० सं० वि० ना० व० सं० द्रष्टादेशविजये चरिवर्षकण्ठविजयो
 नाम १७ अः । १८ ग० सं० वि० ना० व० सं० उत्तरकण्ठविजयो नाम १८ अः । १९ ग० सं०
 वि० ना० व० सं० मकरदिण्डिमसिञ्जकौशदेशविजयप्रदविजये चिरण्णपण्ठविजये १९ अः । २० ग०
 सं० वि० ना० व० सं० कलाहदेशमानवदेशविजये रम्यकण्ठविजये २० अः । २१ ग० सं० वि० ना०
 मन्मथदेशविजये केतुमाङ्गकण्ठविजयो २१ अः । २२ ग० सं० वि० ना० भद्रदेशविजये भद्राक्षकण्ठे
 चन्द्रावत्युपाख्याने च्छुदैत्यवधो नाम २२ अः । २२ ग० सं० वि० ना० भद्राक्षकण्ठगमने चन्द्राव-
 त्युपाख्याने हैत्युखं भूतसन्तापनदैत्यवधो नाम २२ अः । २४ ग० सं० वि० ना० चन्द्रावत्युपाख्याने
 हकदैत्यवधो नाम २४ अः । २५ ग० सं० वि० ना० काष्ठाभाभवधो नाम २५ अः । २६ ग० सं०
 वि० ना० सन्धानाभदैत्यवधो नाम २६ अः । २७ गर्गाचार्यसंज्ञितायां चन्द्रावत्युपाख्याने चरि-
 ष्यदैत्यवधो नाम सप्तविंशोऽध्यायः २८ ग० सं० वि० ना० च शकुनिपुत्रवर्णनं नाम २८ अः ।
 २९ ग० सं० वि० ना० ह्य्यागमनं नाम २९ अः । ३० ग० सं० वि० चन्द्रावतीयुद्धोपाख्याने गद-
 कागमनं नाम ३० अः । ३१ ग० सं० वि० ना० युद्धोपाख्याने शकुनिदैत्यवधो नाम ३१ अः ।
 ३२ ग० सं० वि० ना० यु० शकुनिवधोनाम भद्राक्षकण्ठविजयो ३२ अः । ३३ ग० सं० वि० ना०
 इक्ष्वाकुकण्ठवने सुतपोदेशविजये वेदमगरवर्धनं नाम ३३ अः । ३४ ग० सं० वि० इक्ष्वाकुकण्ठग-
 मने वेदादिस्तुतिवर्धनं नाम ३४ अः । ३५ ग० सं० वि० इक्ष्वा रागकृत जीह्वान्तध्यानवर्धनं
 नाम ३५ अः । ३६ ग० सं० वि० इक्ष्वा० गन्धर्वदेशविजये वसन्तमासतीवर्धनं नाम ३६ अः ।
 ३७ ग० सं० वि० इक्ष्वा देवदेशविजये शक्रसख्युद्धं नाम ३७ अः । ३८ ग० सं० वि० इक्ष्वाकुक-
 ण्ठविजये प्रयुक्तद्वारागमनं नाम ३८ अः । ३९ ग० सं० वि० यज्ञारणे खजनिमन्त्रचं नाम
 ३९ अः । ४० गर्गाचार्यसंज्ञितायां विश्वजित्कण्ठे नारदवक्रकाशसंवादे उपसेनमहोदये राज-
 क्षयणश्रीसुवर्धनं नाम पञ्चाशत्तोऽध्यायः । समाप्तश्चायं विश्वजित्कण्ठः ॥ ॥ द्वितीयो
 मोक्षोक्तकण्ठस्तथा । १ गर्गाचार्यसंज्ञितायां मोक्षोक्तकण्ठे जनकनारदसंवादे जीह्वान्तावाप्य-
 वर्धनं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० गो० ना० वेदेनारदसं मोक्षोक्तवर्धनं नाम २ अः ।
 ३ ग० सं० गो० ना० नारदवक्रकाशसंवादे जाम्बवीश्रीवर्धनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० गो० ना०
 ना० व० सं० उद्योगप्रसूवर्धनं नाम ४ अः । ५ ग० सं० गो० ना० व० सं० भगवद्भक्तसंवादे
 भगवद्भक्तश्रीवर्धनं नाम ५ अः । ६ ग० सं० गो० ना० व० सं० कंसवधवर्धनं नाम
 ६ अः । ७ ग० सं० गो० ना० व० सं० कंसदिग्विजयवर्धनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गो० ना०
 ना० व० सं० नीराध्याजवर्धनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गो० ना० व० सं० बह्वैवविवाह-

वर्धनं नाम ८ अः । १० ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० बलभद्रजन्मवर्धनं नाम १० अः ।
 ११ ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० श्रीकृष्णचन्द्रजन्मवर्धनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० गी० अ०
 ना० व० सं० मन्दनसौम्यवर्धनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० पुनमा-
 मोषी नाम १३ अः । १४ ग० सं० गी० अ० ना० व० संवादे शकटासुरहृदावर्धनं नाम
 १४ अः । १५ ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० विश्वदर्शनमन्त्रप्रभावश्रीकृष्णनामवर्धनं नाम
 १५ अः । १६ ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० श्रीराधाविद्यावर्धनं नाम १६ अः । १७ ग०
 सं० गी० अ० ना० व० सं० श्रीकृष्णबालवर्धनं दक्षिणवर्धनं नाम १७ अः । १८ ग० सं० गी०
 अ० ना० व० सं० यशोदाभक्त्याष्टदर्शनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० गी० अ० ना० व० सं०
 यमलार्जुनभट्टो नाम १९ अः । २० ग० सं० गी० अ० ना० व० सं० भगवद्भक्तवर्धनं दुर्गा-
 वती मायादर्शनं मन्दनमन्दनसौम्यवर्धनं नाम २० अध्यायः ॥ समाप्तपाद्यं गीतिकावधः ॥ ॥
 द्वितीयो हन्दावनकण्डसप्तमः । १ श्रीगर्गाचार्य्यसंक्षिप्तायां श्रीहन्दावनकण्डे श्रीमन्दुनमन्त्रवादे
 हन्दावनसौम्यवर्धनं नाम १ अः । २ ग० सं० ८० अ० गिरिराजोत्पत्तिकथनं नाम २ अः ।
 ३ ग० सं० ८० अ० मन्दुनमन्त्रसंवादे कालिन्द्यागमनवर्धनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० ८० अ०
 नारदवक्रकाचसंवादे वत्सासुरमोषी नाम ४ अः । ५ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० बकासुर-
 मोषी नाम ५ अः । ६ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० असासुरमोषी नाम ६ अः । ७ ग०
 सं० ८० अ० श्रीकृष्णमोक्षारवर्धनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० धेनुकासुर-
 मोषी नाम ८ अः । ९ ग० सं० ८० अ० कालिन्द्यमन्दनवाग्निपानं नाम ९ अः । १० ग० सं०
 ८० अ० ना० व० सं० शेषोपाख्यानवर्धनं नाम १० अः । ११ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं०
 कालिषोपाख्यानवर्धनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० राधाकृष्णप्रेमप्रकाश-
 वर्धनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० तुलसीमाता-तुलसीपूजनं नाम
 १३ अः । १४ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० ग्रीतिपरीक्षकं नाम १४ अः । १५ ग० सं० ८०
 अ० ना० व० सं० कृष्णदर्शनं नाम १५ अः । १६ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० रासक्रीडार्या
 हन्दावनविहारो नाम १६ अः । १७ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० रासक्रीडार्या योगवर्धनवाङ्म-
 लता-कुसुम (?) मधुवनविहारो नाम १७ अः । १८ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं० रा० श्री०
 कामवन-श्रीकृष्णवनविहारे तानक्रीडावर्धनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं०
 रा० श्री० शेषशायिकाना-भास्वीरवनविहारो नाम १९ अः । २० ग० सं० ८० अ० ना० व० सं०
 रा० श्री० शोचनकुसुमहावनविहारे शङ्खपूजवधो नाम २० अः । २१ ग० सं० ८० अ० ना० व०
 सं० रा० श्री० हन्दावनविहारे शिवालयुपाख्यानं नाम २१ अः । २२ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं०
 रा० श्री० हन्दावनविहारे शिवालयुगमिबरप्रतिर्माणं २२ अः । २३ ग० सं० ८० अ० ना० व० सं०
 शङ्खपूजवधोपाख्यानं विरजामदीसमुद्रोत्थि श्रीरामप्रापप्रकाशो नाम २३ अध्यायः । समाप्तपाद्यं
 हन्दावनकण्डः ॥ ॥ तृतीयो गिरिराजकण्डसप्तमः । १ श्रीगर्गाचार्य्यसंक्षिप्तायां गिरिराजकण्डे नारद-

वज्रकाचसंवादे गिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम १ अः । १ ग० सं० गि० अ० गिरिराजमहोत्सव-
 वर्णनं नाम १ अः । १ ग० सं० गि० अ० ना० व० सं० गोवर्धनोदरचं नाम १ अः । ४ ग० सं०
 गि० अ० ना० व० सं० कृष्णभिवेको नाम ४ अः । ५ ग० सं० गि० अ० ना० व० सं० गोप-
 विवाहो नाम ५ अः । १ गर्गाचार्यसंज्ञितायां गिरिराजकण्ठे नारदवज्रकाचसंवादे १ अध्यायः ।
 ७ ग० सं० गि० अ० ना० व० सं० गिरिराजवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गि० अ० ना० व०
 सं० गिरिराजविभूतिवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गि० अ० गिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम
 ९ अः । १० ग० सं० गि० अ० ना० व० सं० गिरिराजमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० सं०
 गि० अ० ना० व० सं० गिरिराजकण्ठप्रभावकवर्णने सिद्धमोक्षी नाम ११ अः । समान्तराद्यं
 गिरिराजकण्ठः ॥०॥ पञ्चमो माधुर्य्यखण्डकः । १ गर्गाचार्यसंज्ञितायां नीमाधुर्य्यखण्डे नारद-
 वज्रकाचसंवादे पुनरेवपाद्यानं नाम १ अध्यायः । १ ग० सं० मा० अ० अष्टे अष्टेवपाद्यानं नाम
 १ अः । १ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० मैथिलोपाद्यानं नाम १ अः । ४ ग० सं० मा० अ०
 ना० व० सं० कोशलोपाद्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० अयोध्यापुर-
 निवास्युपाद्यानं नाम ५ अः । ६ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० अयोध्यापुरनिवास्युपा-
 द्यानं नाम ६ अः । ७ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० अयोध्यापुरनिवास्युपाद्यानं नाम
 ७ अः । ८ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० यज्ञसीतोपाद्याने एकादशीमतफलं नाम ८ अः ।
 ९ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० एकादशीमाहात्म्ये यज्ञसीतोपाद्यानं नाम ९ अः । १० ग०
 सं० मा० अ० ना० व० सं० पुलिन्दकोपाद्यानं नाम १० अः । ११ ग० सं० मा० अ० ना०
 व० सं० रमावैकुण्ठसेतहोषोर्द्धवैकुण्ठजितबीलोकाचलवासिनी श्रीसखीनामुपाद्याने ११ अः ।
 ११ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० शोलिकोत्सवे दिव्यादिशक्तिगुणवृत्तिभूमिगोपुपाद्यानं नाम
 ११ अः । १२ ग० सं० मा० ना० व० सं० देवजनस्तुपाद्यानं नाम १२ अः । १४ ग० सं०
 मा० ना० व० सं० जालन्धर्युपाद्यानं नाम १४ अः । १५ ग० सं० मा० अ० ना० व० सं० वशि-
 ष्ठीपुराणहरसातलवासिनी नामोपाद्यानं नाम १५ अः । १६ ग० सं० मा० अ० ना० व०
 सं० यमुनाकवचं नाम १६ अः । १७ ग० सं० मा० ना० व० यमुनाकवचो नाम १७ अः ।
 १८ ग० सं० मा० अ० श्रीसीधरिमाहात्म्यादे पञ्चपञ्चतिवर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं०
 मा० अ० श्रीसीधरिमाहात्म्यादे यमुनापञ्चचक्रनामकवर्णनं १९ अः । २० ग० सं० मा० अ० नारद-
 वज्रकाचसंवादे प्रह्ववधो नाम २० अः । २१ ग० सं० मा० ना० व० सं० दावाग्निमोक्ष-
 विप्रपत्नीदर्शनं नाम २१ अः । २२ ग० सं० मा० ना० व० सं० नन्दारिवैकुण्ठदर्शनं नाम २२ अः ।
 २३ ग० सं० मा० ना० व० सं० सुदर्शनोपाद्यानं नाम २३ अः । २४ ग० सं० मा० अ० ना०
 व० सं० श्रीमातुरारिहासरवधो नाम २४ अः । समान्तराद्यं माधुर्य्यखण्डः ॥०॥ षष्ठो वज्रभद्र-
 खण्डकः । १ गर्गाचार्यसंज्ञितायां वज्रभद्रकण्ठे पुण्योपनप्रामिपाकसंवादे अवतारकारचं नाम
 १ अध्यायः । १ ग० सं० व० पु० प्रा० सं० सङ्कर्षणामनमसंमन्त्रो नाम १ अः । १ ग० सं० व०

४०. श्रीमिथ्यातुपाख्यानं नाम १०० अ०. ४ ग० सं० व० ४०. श्रीमिथ्यातुपाख्यानं शेषतुपाख्यानं नाम
 ४० अ०. ५ ग० सं० व० ५०. दु० प्रा० सं० श्रीकृष्णजन्मोत्सवो नाम ५० अ०. ६ ग० व० ५०. प्रा० सं०
 रामकृष्णव्रजकीर्त्यावर्धनं नाम ६० अ०. ७ ग० व० ५०. प्रा० सं० मथुराकीर्त्यावर्धनं नाम ७० अ०. ८ ग० व० ५०. प्रा० सं०
 हारकाकीर्त्यावर्धनं नाम ८० अ०. ९ ग० व० ५०. प्रा० सं० राम-
 रासकीर्त्यावर्धनं नाम ९० अ०. १० ग० व० ५०. प्रा० सं० पद्मपद्मवर्धनं नाम १०० अ०. ११ ग० व० ५०. प्रा० सं०
 श्रीकृष्णवर्धनं नाम ११० अ०. १२ ग० व० ५०. प्रा० सं० वृद्ध-
 भद्रवर्धननामवर्धनं १२० अ०. समाप्तवार्धं वृद्धभद्रवर्धनः ॥ ० ॥ सप्तमो मथुराखण्डः । तत्र — १ गंगा-
 चार्य्यसंज्ञितायां मथुराखण्डे नारदवृद्धाचार्य्यवादे कंसमर्त्यो नाम १ अध्यायः । २ ग० म० ना०
 व० सं० केशिन्वधो नाम २० अ०. ३ ग० म० ना० व० सं० चक्रमर्मनं नाम ३० अ०. ४ ग० म०
 ना० व० सं० मथुराप्रवासं नाम ४० अ०. ५ ग० म० श्रीकृष्णप्रवेशो नाम ५० अ०. ६ ग० म०
 मथुरादर्शनं नाम ६० अ०. ७ ग० म० नारदवृद्धाचार्य्यवादे ७० अ०. ८ ग० म० ना० व०
 सं० कंसवधो नाम ८० अ०. ९ ग० म० ना० व० सं० यदुसौख्यं नाम ९० अ०. १० ग० म० ना०
 व० सं० राजकायकपुत्राभ्याख्यानं नाम १०० अ०. ११ ग० म० ना० व० सं० कुलाकुलवृद्धा-
 योद्धवर्धनं नाम ११० अ०. १२ ग० म० ना० व० सं० चक्रमर्मनं नाम १२० अ०. १३ ग० म० ना० व० सं०
 मथुराजोद्धवमेक्षणं नाम १३० अ०. १४ ग० म० ना० व० सं० राधादर्शनं नाम १४० अ०. १५ ग० म०
 राधागोप्याश्चर्यं नाम १५० अ०. १६ ग० म० कृष्णसरस्वते गोपीवाक्यं नाम १६० अ०. १७ ग० म०
 गोपीवाक्ये उद्धवमर्मनं नाम १७० अ०. १८ ग० म० ना० व० सं० कृष्णमर्मनोत्सवो
 नाम १८० अ०. १९ ग० म० ना० व० सं० रासोत्सव-चक्रमर्मनो नाम १९० अ०. २० ग० म० ना०
 व० सं० राधाभाषवर्धनं २०० अ०. २१ ग० म० ना० व० सं० नारदोपाख्यानं नाम २१० अ०. २२ ग० म०
 कृष्णमर्मनं नाम २२० अ०. २३ ग० म० श्रीकृष्णवर्धनो नाम २३० अ०. २४ ग० म०
 ना० व० सं० मथुराभाषाख्यानं नाम २४० अध्यायः ॥ समाप्तवार्धं मथुराखण्डः ॥ ० ॥
 द्वारकाखण्डोद्धमः । तत्र — १ गंगाचार्य्यसंज्ञितायां द्वारकाखण्डे नारदवृद्धाचार्य्यवादे कृष्णवर्ध-
 नराजयो नाम १ अध्यायः । २ श्रीम० हा० द्वारकावासकरं नाम २० अ०. ३ श्रीम० हा०
 वृद्धभद्रविवाचोत्सवो नाम ३० अ०. ४ श्रीम० हा० कृष्णपुरवासं नाम ४० अ०. ५ ग० हा०
 वृद्धभद्रवर्धनं नाम ५० अ०. ६ ग० हा० वृद्धभद्रवर्धनं यदुविजयो नाम ६० अ०. ७ ग० हा०
 वृद्धभद्रविवाचो नाम ७० अ०. ८ ग० हा० सत्यमहिषहाचो नाम ८० अ०. ९ ग० हा०
 द्वारकामर्मनकरं नाम ९० अ०. १० ग० हा० चक्रमर्मनोपाख्यानं नाम १०० अ०. ११ ग० हा०
 गोपीवधो मज्जावर्धनो नाम ११० अ०. १२ ग० हा० शङ्खीद्वारकाभाषाख्यानं नाम १२० अ०. १३ ग० हा०
 प्रभास-सरस्वती-वोधविषय-मर्मनो-चक्रमर्मनभाषाख्यानं नाम १३० अ०. १४ ग० हा०

रत्नदेवतकाचक्रमाद्यात् नाम १४ अः । १५ ग० द्वा० कपिकुण्डलमूषीपुमिमाद्यात् नाम १५ अः । १६ ग० द्वा० सिद्धाचममाद्यात् राधादर्शनं नाम १६ अः । १७ ग० द्वा० सिद्धाचम-
राधाकन्यासमाने राधाप्रेमप्रकाशः १७ अः । १८ ग० द्वा० सिद्धाचममाद्यात् १८ अः । १९ ग०
द्वा० प्रथमसर्गे लोकासरोवर-हरिमन्दिर-ज्ञानतीर्थ-लक्ष्यकुण्ड-वस्तुभद्रसरोवर-गणेशतीर्थ-दानच्छा-
मावातीर्थमाद्यात् नाम १९ अः । २० ग० द्वा० द्वितीयसर्गे रम्भतीर्थ-सूर्यकुण्ड-नक्षत्रतीर्थ-मैत्र-
लोहित-सप्तसमुद्रकमाद्यात् नाम २० अः । २१ त्रीनर्माचार्यसंहितायां श्रीहारकाव्ये तृतीय-
सर्गे पिष्कारकमाद्यात् याचामाद्यात् २१ अध्यायः ॥ समाप्तचार्यं द्वारकाव्यः ॥ ० ॥ नवमो
विज्ञानकण्ठक । १ इति श्रीगर्माचार्यसंहितायां विज्ञानकण्ठे याचागमनं नाम १ अध्यायः ॥
१ ग० वि० याचोपवेशनसंवादे लोकगतिनिरूपणं नाम १ अः । १ ग० वि० या० सं० निर्गुणभक्ति-
वर्णनं नाम १ अः । ४ ग० वि० या० सं० भक्तमाद्यात् नाम ४ अः । ५ ग० वि० या० सं०
भक्त्युत्कर्षवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० वि० या० सं० मन्दिरप्रतिष्ठावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० वि०
अव्ये ८ अः । ८ ग० वि० या० सन्वादे ८ अः । १० इति गर्माचार्यसंहितायां विज्ञानकण्ठे
नारदवज्रहाचसंवादे व्रत्तनिरूपणं नाम १० अध्यायः ॥ समाप्तचार्यं विज्ञानकण्ठः ॥ ० ॥

No. 51. गायत्रीपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches.
Folia, 136 Lines, 5 on a page. Extent, 510 ślokaś. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance,
new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ममस्तु भगवान् याज्ञवल्क्यः कथयिष्यम् ।

परिचक्षति + गृही ब्रह्मन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं
प्रकृतिं परिचक्षामि ॥ इत्यादि ।

End. विद्यामित्रसमुद्भूतं हितकरं सर्वार्थसिद्धिप्रदं
श्रीवाचा परमं प्रभातसमये पारायणं नित्यम् ।
वेदानां विविधेदमन्त्रसकलं सिद्धिप्रदं सर्वदा
संप्राप्नोति परमं सर्वसुखदं चायुष्यमारोग्यदम् ॥

Colophon. इति श्रीविद्यामित्रकृतो गायत्रीपञ्चाङ्गः सम्पूर्णः ।

विषयः । गायत्रीपञ्चाङ्ग-ब्रह्मामन्त्र-तन्त्रोक्तगायत्रीरचनान्तर्गतगायत्रीनित्यपूजापद्धति-
ब्रह्मामन्त्रोक्तगायत्रीरचनान्तर्गतगायत्रीसहस्रनाम-विद्यामित्रसंहितान्तर्गतगायत्रीकवच-विद्या-
मित्रकृतगायत्रीपञ्चाङ्गकथनपञ्चाङ्गकथनम् ।

No 52. **श्रीतगोविन्दोक्ता**. By **चैतन्यदासः**. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 53. Lines, 9 on a page. Extent, 1,800, ślokaś. Character, Bengali. Date, P Place of deposit, District Dhākā, Dāsārā, Paṇḍita Guruprasāda Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीधैतन्यरूपसौधुक्तबोम्बतेम केनचित् ।
 लोका संस्पृष्टे जीतमोविन्दका समाधत्तः ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीकृष्णप्रार्थना । प्रत्यूषयुक्तवान् सुप्ते ज्ञातौ पिता प्रीतिमवाप्यते । (२)
तद्वत् श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामसः अस्मिन् ।

Colophon. एति श्रीकृष्णचैतन्यपूजक-श्रीचैतन्यदासभोक्तामिविरचितायां श्रीगीतगोविन्द-
टीकायां द्वादशसर्गे विहतिः सम्यक् । • ।

विषयः । जगदेवकविहृतस्य श्रीहृदयस्योत्तामकस्य नीतमोषिन्दस्यकायस्य व्याख्यानम् ।

No. 53. गीतरावः. By हरिप्रसादः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Anḍāl. Kājodā, Paṇḍita Kārtikacandra Bhaṭṭācārya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning.   ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

श्रीरामचरचररोजध्याससन्मानश्रीरो (?)

दशरथष्टवभाजं विश्वराजं क्षराजम् ।

+ + + + + +

+ + + + + + ।

वाग्देवताचरितविभिन्नचिन्तसद्भा

श्रीजानश्रीशरवर्षचन्मचक्रवर्ती ।

श्रीरामचन्द्रवमवासकक्षप्रमेतं

कार्यं करोमि चरित्रहृत्प्रमिदिवः । इत्यमरि ।

End.   अतमुवनाहसपरिमिथिकाःकमि
रिनद्वदि विहसति हिसवति चीन ।
जिनपति-कुल्लाररनिभवाःक-
वहचित्त-स्तनुरत्ननूरचोता । (?)

द्विजचरिणश्चरिविरचितगीतक-

निदसुदयतु चरिजनहृदि सारम् ।

कलियुगमानुष-वज्रविधक्त्रिस्तव-

निविद्धविपिनपरिचयनकुठारम् ।

Colophon.

चौरासचन्द्राय नमः ।

विषयः । नामाविधरागेव प्रथमसर्गे रामचरित्देवनादिकथनम् । १ य सर्गे, — भरत-
सम्भाषणम् । २ य सर्गे, — पञ्चवटीहनात्प्रेषणादर्थनादिः । ३ य सर्गे, — चमचरितादि-
कथनम् । ४ स सर्गे, — जानकीदण्डनम् । ५ ङ सर्गे, — अनुसन्तप्रेषणादिः । ७ स सर्गे, —
अयोध्यामनादिवर्णनम् ।

No. 54. गुह्यरत्नकोषः . (सटीक .) By रङ्गराजभट्टः . Substance, country-
made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent, 850
ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District
Medinipurā. Candrakopā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old.
Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

सूक्तम् ।

त्रिये समस्तचिदचिद्विज्ञानव्यसनं हरेः ।

अज्ञोकारिभिराज्ञोक्तैः साध्ययन्यै कृतोऽज्ञाभिः ॥

उक्तासपक्षवितपाक्षितसप्तश्लोकी-

निर्वाणकोरकितनेमकटाचक्षीसायु

चौरहृदयान्तसमस्तकक्षीपलेखा

चौरहृदराजमन्त्रिणीं त्रियमात्रयामः ॥

अनुकलनमुकाशकिङ्कनारम्भश्रु-

प्रतिदिशमुज्ज्वलाचक्षीसञ्ज्ञानोक्तवर्णिः ।

जाननयनमुकुटस्वारपुष्पहिरका

रचयतु मयि लक्ष्मीः कल्पवल्लीः कटाक्षान् ॥ इत्यादि ।

टी- प्रा-

चौमते रामानुजाय नमः । चौरहृदसूक्तम् । पारावारपात्रं चन्द्रमाचतुर्दश-
विंशविंशतिनीविंशत्यनुकुरविन्वायमान-चौरहृदमायककक्षसाधनासाक्षि-
कुमारसाक्षात्-चौमिवाचभूत-चौरहृदराजभट्टनामधेयकविरविज्ञेन प्रारिचित-

যম্যপরিসমাপ্তে। সঙ্কতযম্যপ্রতিপাদিতদেবতাসেবা। দৌ মমক্ষরোতি । বিবে ।
সমস্বচিৎসিদ্ধি । ইত্যাদি ।

End.

ব্রহ্মস্মানবাক্যম্ ।

সেত্ব্যমস্বচরনিতং পরমং পদং বা
কস্মৈবিস্বচিৎসিদ্ধিভরং বচতে বিলোভ্যং ।
কস্মৈ ন কিঞ্চিদুচিতং কৃতমিত্যবাক্যম্
মং সঙ্কল্যে কথম কৌঃপসুদারভাবঃ ।
ইত্যুক্তিকৈতবপ্রভেদে বিদ্বন্মহামি
তানম্ভ সত্যবচসঃ পুত্রবান্ পুরাচান্ ।
যদ্বা ন মে মুক্তবচং তব পাৎপল্ল-
ল্যামে তমেব মরতং বিধিতং কৃতোঃক্ষি ।
মৌরজে মরদী মতং সচ চুহুদর্মেব নিষ্কাপদকং
নির্ভুংকং চুহুচং য দাক্ষরসিকাং মুক্তা সচচিৎ পরাম্ ।
যুক্তপাৎসরোবদাক্ষররতাঃ স্যামস্বতমস্যা পিতা
সম্যৈ য মমপি তমেব ভবনং সৌকুণ্ডলকাকান্ কপাম্ ॥

ইতি মৌগুদরমকৌষঃ সমাপ্তঃ ।

টীকাযা ত্বনবাক্যম্ ।

মৌরজে — নিষ্কপদকাৎপদবচং ত্রিযাবিশেষকং দাক্ষরসিকাং দাক্ষরস-
সচিৎতাং দাক্ষরসচিৎসিদ্ধিমিতি যাবৎ চুহুদ্বিঃ সচ মতাপুর্বে পুত্রবঃ ইত্যুক্তা
+ রবচানপথ্যং দাক্ষমেবানুমুখ্য ততঃ পরমপি শুভযোঃ পাৎপল্লবিরতা
ভবামঃ । সঙ্কল্যকং মাতাপিতৃপ্রভৃতিসকলং তমেব সম্ভব্যত্ব তমেব তচ্ছাৎ-
সকলান্ কপাং নির্ভেত্তুকদ্যাং অকদ্বিচয়ে সৌকুণ্ডল্যেতি সম্যৈ সমস্তম্ ।

Colophon.

ইতি মৌগুদরানুমুখ্যাক্ষর্যবিরচিত-মৌগুদরমকৌষবাক্যান্ সমাপ্তম্ ।

বিষয়ঃ । ব্রহ্মস্মানবাক্যনির্মিতা ভগবতো বিদ্বাঃ ব্রহ্মস্মান সঙ্কল্যেবাঃ সঙ্কল্যকৌষ্যঃ ।

No. 55. মৌগুদরদর্পণঃ . By কামদাক্ষরমহাঃ . Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

बीमशेषाय नमः । .

नारायणात्मज-बीमशेषात्मकस्य सुमुना ।

कमलाकरसंज्ञेन गोचप्रवरनिर्देशः ।

मित्रते विदुषां प्रीत्यै पन्थानाहोष्य सर्वशः ॥

तत्र समोवाय दुरुहितरं न यच्छेत् : असमानप्रवरैर्विवाह इत्यापस्तम्ब-
गीतमाचार्यैः समोवा सप्रवरा निषिद्धा । इत्यादि ।**End.**

भोजनस्य परित्यज्य पाक्ष्येण्यमीमिष ।

अज्ञानादेव वै शूरेत् चिभिर्गर्भेभ्यः कक्षप ॥ इति ।

नक्षत्रोपयोग्यस्य आदिपयमेन अपेक्षमिति दिक् ॥

Colophon.

इति श्रीकमलाकरभट्टकृत-गोचप्रवरदर्पणः समाप्तः ॥ • ॥

विषयः । समानगोवादिविवाहदोषकथनमुक्तेन गोचप्रवरादिनिरूपणम् ।

No. 56. गोचप्रवरविवेकः . (धर्मप्रदीपान्तर्गतः) By धनञ्जयः . Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office, Rūpaganja, Nāorā, Paṇḍita Cīvacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

बीमशेषाय नमः ।

अथ गोचप्रवरविवेकः ।

जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्राचिमोतमाः ।

वशिष्ठकाश्यपात्रस्तथा सुमयो गोचकारिणः ॥

इतेषां शान्त्यपत्त्यानि तानि गोवादि मन्यते ॥

एतदुपलक्ष्यम् । अन्येषामपि दर्शनात् । प्रवरस्तु गोचप्रवर्तकस्य सुमे-
र्वावर्तको मुनिगणः । जमदग्निगोचस्य जमदग्नि शौन्ये वशिष्ठाः । भरद्वाज-
गोचस्य भरद्वाज-वाङ्मिरस-वार्धेयस्याः । विश्वामित्रगोचस्य विश्वामित्र-
मरीचि-श्रीश्रिकाः । अचिमोचस्य अचि-वापेय श्रानातपाः । इत्यादि ।**End.**जन्मकरिगोचस्य जन्मकरि अचार-नैवभुव वाङ्मिरस-वार्धेयस्याः । एवमन्ये
अवधारतो ज्ञातव्याः । विष्णुहृदिगोचस्य विष्णुहृदि-वाङ्मिरस-वार्धेयस्याः ॥**Colophon.**

इति धनञ्जयकृते धर्मप्रदीपे गोचप्रवरविवेकः । इति बीडुर्मा ।

विषयः । गोपालकवचम् । प्रवरकवचम् । जमदग्निप्रथमिसप्तर्षिर्गोपाचां प्रवरकवचम् ।
मतभेदभाषित्य गोपाचगोपाचां प्रवरक देविधकवचम् ।

No. 57. गोपालपद्याम् । (गोपालपटक-गोपालमन्त्रपद्धति गोपालसहस्र-
नाम-गोपालकवच-गोपालस्तवराजात्मकम्) Substance, country-made paper,
7×4 inches. Folia, 104. Lines, 5 on a page. Extent, 100 ślokas.
Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library,
Hātuā. Appearance, new. Verso. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । शुभम् ।
ॐ गोपीजनान्ते प्रवेद्म वक्षमावाप्तिमुन्दरी ।
अयं दशाक्षरी मन्त्रो दृष्टावद्वचनप्रदः ।
अथ पूजाप्रकरणम् । इत्यादि ।

End. राजव × × × मेति भवेत् सर्वजनप्रियः ।
अचक्षा विद्यमानोति स वाग्मी जायते भुवम् ॥

Colophon. इति श्रीगीतगीयतन्त्रे गोपालस्तवराजः समाप्तः ॥

विषयः । चन्द्रास-धाम-विन्दुबीज नामबीज-चन्द्रमन्त्राद्यात्मकगोपालपटक-गोपालमन्त्र-
पद्धति-सर्कोदमतन्त्रोत्तरपर्याप्तोसंवादनयगोपालसहस्रनाम-समस्तकुमारसंहितात्मकमंत्रपेक्षोक्त-
सहस्रनामगोपालकवच-गीतगीतन्त्रात्मनिहितगोपालस्तवराजात्मकोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 58. गोपालसहस्रनामभूषणम् । By दयालुधर्म्मा . Substance, country-
made paper, 16×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent,
1,200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1885. Place of deposit,
District Medinipura, Candrakopā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance,
tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीभवे रामानुजाय नमः । श्रीविद्यागुरवे नमः ।
ॐ नमः श्रीभुवोरस्य देवाय दुरितविन्दे । (?)
कल्याय तदुपपद्मे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ।
चिकीर्षोर्नामसाधकभूषणं गोपिकापते ।
शिवः शिवदत्ता × × कौ दक्षिणमवताद् विभुः ।
अथजय + + + + + ।

२४ चतु सकलभुवनवन्द्यामवसिकभरवचरवा पञ्जरार्पितवसुमतीमखला
गोरी निजलामिनं शङ्करं जगतां सुखकरं शिवं प्रवृत्ति तदन्तर्ज्ञातु-
मिच्छतीति शङ्कराभिप्रायवदन्त्यन्तर्ज्ञानानुसूत्यापाराजया गोरीति शब्द-
पुञ्जेत्यादि ।

End.

ये महादेवि तस्य गृहे यदा सर्वस्मिन् काले श्रीगोपाक्षो देवः वसेत् यदा
मेवे नाकां सचलमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरर्थक्यमिति सिद्धम् ।

इति श्रीगोपाक्षसहस्रनामस्तोत्रं विहृतं समाप्तम् ॥

पुत्री श्रुतिमतो निरीक्ष्य नितरां मोक्षान् श्रियात् खिराण्

प्रायो इति श्रुत्पुत्रानिति यद्वैशाखसंघो विभुः ।

शाल्मल्याजतयात्पुत्रासनपरामर्शानयनभूषुरा-

श्लाकद्वीपनिवासिनोऽय सवितुर्भर्तानुरूपान् भुवि ॥

सारसताः कान्यकुब्जा गोडा उत्कलमैथिलाः ।

पञ्चगोडाः समाख्याता विन्ध्यकोटरवासिनः ॥

+ + × +

माकान् विष्णुं यादवेन्द्र जगतां नाथेन्द्रदर्पापचक्ष्

+ + + + ।

+ + + + +

दीनानाथदयानिधे इयितया नाथान् सनाथान् कुव ॥

Colophon.

इति श्रीभगवद्वर्णितसर्वस्वेन भूदेवशर्मशिष्येण भिन्नबीमकुन्दयाकुशर्मणा
विरचितं श्रीगोपाक्षसहस्रनामभूषणं समाप्तम् ॥ संवत् १८८५ ॥

विषयः । गोपाक्षसहस्रनामस्तोत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. गोपाक्षसहस्रनामविहृतिः . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीनमोऽस्तु नमः ।

ॐ नमः श्रीगुणेश्वर देवाय पुरितस्त्रिदे ।

कल्याण ननुपपन्ने नुरवे पुदिसाधिदे ।

चिबीर्गेर्नामस्यस्यभावं श्रीमोषिकापतेः ।

शिवः शिवदवास्त्रोर्ध्वं द्वाविष्णुमवतादिभुः ॥ इत्यादि ।

End. यद्य नेत्रे नाम्नां सद्यसमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्यति ॥

Colophon. इति श्रीमोषास्यस्यस्यनामविहतिः समाप्ता ॥

विषयः । श्रीमोषास्यस्यस्यनामव्याख्यानम् ।

No. 60. श्रीरमणोद्देशदीपिका . By कविकर्णपूरः . Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 10 Lines, 13 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyādsol via Rānigañja Çricandranānda Thākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीवीराज्ञाज्ञानाभ्यां नमः ।

यः श्रीरम्यावमभुवि पुरा सचिदानन्दसाम्बो

मोराज्ञोभिः सहस्रवचिभिः श्लासधामा नवर्गं ।

तासां शसत् इदतरपरीरक्षसमेदतः किं

मोराज्ञः स न जयति भवहीपमाकम्बमानः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीराज्ञकान्तशरयो चिरञ्जीवसुखोचयो ।

नयेन्न × × मुर्खास्त्वामिति श्लाकानुसारतः ॥

श्रीवीनायस्य पूर्वाख्या मया न प्रकटीकृता ।

+ + कारपरीपाठ्या यो भागवतचिन्ता ॥

कुमारचङ्गे यत्कीर्तिः कल्पदेवो विरचाम (?)

× × मन्त्रानां क्रमभङ्गभूता-

खे मेऽपराधं क्षपया चमन्तु ।

मुद्यान् विविर्चोय सतां स + +

प्रक्षेपयेथाः कष्टितुं न शक्ताः ॥

श्रीमांसवेद्यः शठनाचिन्तेभ्यो

विशेषतो वेत्तुवचः + + ।

श्रीमयः प्रथमादशश्लाकविद्भ्यो

देवः सदा श्रीरपदाचवेद्यः ॥

श्रीगौराङ्गशोरेन्द्रदीपिका रचिताः सया ।

दीप्यतां परमाजन्मसन्दीपा भक्तवैष्णवि ॥

श्रीकेशचन्द्रपद्मिनीव युक्ते + ×

ग्रन्थो समाविरभवत् कथमस्य वज्रात् ।

चैतन्यचरिताद्यतमग्रचिन्तेः

ग्रोथः नितगौरगद्या एवः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीकेशचन्द्रपूरविरचिता श्रीगौराङ्गशोरेन्द्रदीपिका समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । नित्यानन्दहेतादिसकलगौराङ्गपावदनामादिनिरूपणम् ।

No. 61. चन्द्रदूतम्. By श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent, 112 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

रामो रामाभिरामो रमितकरभरैरात्मरामाधिरामो-

नमो मोमुक्षुमानो भटिति वियति नं वीक्ष्य चन्द्रं तदीयैः ।

सूरोऽयं वा सूर्यो वा सूररिपुरिति वा समेष्वर्वा विभाति

प्रापेशीवज्राचन्द्रः किमु मगनचरसकयामास चैतत् ॥

नायं सूरः कुवलयवपुर्न सूरः सङ्कलकटा

मारप्राप्तुर्भवनवचनो न सूरारि ... .. ।

न प्रापेशीसुवदनशशी दूरगो यत् ... ..

जाने प्राचप्रलयविकली दुःखशक्ती शशाङ्कः ॥ इत्यादि ।

End.

इति निगदितवाक्यः प्रेक्षमाद्यः शशाङ्कं

मदनशरचताङ्गो वर्षिषा रिङ्गमाद्यः ।

विरजजलधिनेन प्रेमवारिप्रपूर्वो

रघुवरकुलसिंहः ज्ञातने सम्पयात ॥

इति कतिपयवेलाः संक्षिप्तो क्षुब्धितात्मा

किमिति किमिति वाक्यैर्वीधितो लक्षणेन ।

भटिति करिकरौघैः काञ्चिताशास इहा

शिव शिव विद्वितात्मा जिह्वायामास रामः ॥

Colophon. रति नीलोपीकानभट्टाचार्यात्मज-नीलकण्ठचन्द्रनकाङ्कहारविरचितं चन्द्र-
दूतमहाकाव्यं समाप्तम् ।

मत्काव्यवीथवरसप्रसिद्धो वेषाद्य ... .. ।

ग्रन्थं ते मत्कृतकाव्यमेतत् नीरास ... कोमलाङ्गम् ।

नीलकण्ठचन्द्रनको लिपिरिषा पुस्तिका च ।

विषयः । शीतां प्रति रामस्य दूतकथेय चन्द्रमसः प्रेषणम् ।

No. 62. चन्द्रमहारतम् . By चन्द्रमन्दट्टः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 1869 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍo, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma Venkāṭa, Varadācāryya Gosvāmī, Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. कलत्रं यो विधत्तां करडमदधुनौलोलककोलमाका-
शेलोलोचनकोलाचलमुत्तरितदिक्चक्रवाकान्तरासम् ।
प्रलं वेतसरलं सततपरिचलत्कर्षतामप्ररोचं
दूताङ्कुरचिह्नोर्षाद्दरविहतफलाग्रधूषामुलङ्घः । (?) इत्यादि ।

End. शीरोर्दीप्ता वदितनिजदोर्ध्वर्षैर्दिपायै
साक्षीणां मतमन्वहनां सम्प्रधानोऽभ्यक्षयाम् ।
तत्ताध्यक्षं नियमपरशीराजहारारामेयं (?)
... .. ।
राज्ञां मौलिपरम्परां चरचयोः पादौ प्रधानविधं
बुद्धौ रजेन योदयं हृदि क्षपां सत्यं रसज्ञाक्षणे । (?)
वाची सामरमेचक्षां वसुमतीं मयो किरौटं मुदा
कुर्वन्मर्त्यमूढवक्षिरमसौ गोपायति स्य प्रजाः । * ।

Colophon. रत्नमन्त्रभट्टस्य कृतौ चन्द्रमहारे द्वादशशतका समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । चण्डेयस्य महाभारतीयविषयस्य कथनम् ।

No. 63. चिकित्सादर्पणः . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 313. Lines, 10 on a page. Extent, 9390 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vākule, Post Office Śālatadā, District Vākuḍā. Bābu Balarāma Caudhurī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

रोगमाहो परीक्षेत ततोऽनन्तरमौषधम् ।
 ततः कर्म भिन्नं पश्चात् ज्ञानपूर्वम् समाचरेत् ॥
 औषधा नीरघाः सर्वे मन्त्रयित्वा प्रदापयेत् ।
 तेन सर्वं प्रयच्छन्ति चायुरारोग्यमेव च ॥
 अथातो वृद्धिकाचरणविधिमाह ।
 क्षमाचारणमेकान्ते प्रभाते मन्त्रयुक्तिनः ।
 संपाद्यमौषधैर्नैव न चेद्भवति काष्ठवत् ॥ इत्यादि ।

End.

कोषातको नीलकण्ठा झाङ्गुली सप्तदेविका ।
 वज्रमर्दाक्षताकन्दकाकमाचौरविप्रिया ।
 विष्णुक्रान्ता वसिष्ठपुत्री विहारो भृङ्गराट् पटुः ॥

Colophon.

अतःपरं अखितम् ॥ • ॥

विषयः । औषधपचणकरणादिनिरूपणम् । भेषादिष्वराकुशनिरूपणम् । वृक्षकुडूयादि-
 कथनम् । काञ्जिकरसादिनिरूपणम् । वारवृक्षिकथनम् । क्षुद्रगङ्गाधरचूर्णादिनिरूपणम् ।
 पचण्यादिविक्रिया । मन्त्राश्चक्रवृत्तादिनिरूपणम् । श्रुतावरीष्टतादिनिरूपणम् । वृक्षादि-
 विक्रिया । उदररोगादिविक्रिया । निर्गुण्यौतैसादिनिरूपणम् । कुष्ठरोगविक्रियादिः ।
 कर्पूररोगादिविक्रिया । शिरोरोगादिविक्रिया च ॥

No 64. चित्रकूटमाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 880 ślokas. Character, Nāgara Dato, Sm, 1933 Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।

रामं कामाभिरामं रघुकुलतिष्ठकं सीतया श्रीभनौष्य
 श्यामं भक्तार्तिनामं सख्यनभयचरं वामदेवाधिवन्द्यम् ।
 कामं कामार्तिनामं कलिकलुषचरं कामदं कामदामां
 ॐ नमः शोकाभिरामं दशरथतनयं रावचारिं रमेष्टम् ॥
 अतः सर्वाणि भूतानि प्रतिभानि क्षितानि च ।
 धर्मोपशमं यानि तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

... ..

शुभा रामायणं कृष्ण-रामचरितभूषितम् ।

भुशुप्तिं परिपश्यन् ब्राह्मिणी भगवात्पतिः ॥

ब्राह्मिण्य उवाच ।

शुभं जलः क्षपासिन्धो जलमुत्पत्तिकारणम् ।

अधुना शीतुमिच्छामि तौर्धमाद्यात्पुनस्तम् ॥

चित्रकूटो निरिमेघः श्रीरामपदभूषितः ।

यस्मिन् बीजानकीनाथो रमते सन्धेर्देव हि ॥

माद्यात्पुनः शीतुमिच्छामि रक्षस्य भुतिसन्निभम् ।

भुतश्च परमैश्वर्यं श्रीरामस्य गिरेः प्रभो ॥ इत्यादि ।

End.

माद्यात्पुनस्तत् कथितं पुरातनं बालीकिगीतं सुतधाम्यवर्धनम् ।

ऋषयः मायन्ति ऋषयः ये नरास्तो रामभक्तिं सततं कथन्ते ॥

Colophon.

इति श्रीबृहद्भारतीयो श्रीचित्रकूटमाद्यात्पुनः समस्ततौर्धमार्चनं नाम श्रीकृष्ण-

ध्यायः समाप्तः । जेठ बदि संवत् १८१९ स्वच्छान् श्रीचित्रकूट ।

विषयः । चित्रकूटमाद्यात्पुनःकीर्तनम् । प्रसङ्गतः सन्धेर्तीर्थार्चनं माद्यात्पुनःकीर्तनम् ।

No. 65. चैतन्यचन्द्रावृतम् . By प्रबोधानन्दसरस्वती . Substance country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 277 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāḍaol, District Vardhamāna, Āṣi Candranātha Thākura. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

बीमोराजः हरचम् ।

सुमहं चैतन्याकृतिसमितिमिच्छादिपरमा-

कुतोदाय्यं वर्यं नमपतिङ्गुमारं रचयितुम् ।

विश्वरूपप्रेमोक्तदमपुरपोषुषकचरीं

वरागुं चान्धेयः परपदनवहीपप्रकटम् ॥ इत्यादि ।

End.

नक्षत्रादिमहाचर्यमहिमापि महाप्रभुः ।

सुगवबाहोदितं शुभा शिवोराखं भविष्यति ॥

इहं न शकं गुरवो न प्रहा
 विवेचितं नापि बुधैः कुतुह्या ।
 यथा तथा जल्पतु बाह्यभावात्
 तथैव मे गौरवरिः प्रसीदतु ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामिना विरचितं श्रीचैतन्यचन्द्राक्षतं
 समूर्धम् । श्रीगौरवरिचैतन्य ।

विषयः । श्रीचैतन्यदेवस्य श्रवः ।

No. 66. चैतन्यचन्द्रामृतव्याख्या . (रसिकाशास्त्रिणी) . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1,320 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā. Uthuli, Çri Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचैतन्यचन्द्राय नमः ।

कला इत्यप्रथमं समुपवरमहाश्रीवसिंहाङ्गिपदे
 केनायानन्दि-नाम्ना प्रकरव्यञ्जिका रच्यतेऽनर्थाबुद्ध्या ।
 टीका चैतन्यचन्द्राक्षतरसरसिकाशास्त्रिणी वैष्णवानां
 देवालीनामिवास्तु कुलबन्धुजगता मोदिनीव ... ॥ इत्यादि ।

End. ततस्तु यथार्थादिपूर्वकप्रेमाक्षतवर्णितं व्यञ्जितम् ।

प्रेमनाम ... आदि श्रीचन्द्रावतमाधुरीम् ।

रासिकाश्च पित्रानोयान् को वा गौरवरिं विना ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीचैतन्यचन्द्राक्षतेऽवतारमहिमप्रकाशे विंशतिपद्यात्मके रसिका-
 शास्त्रिण्यां टीकायां संश्रयो विभातः ॥

विषयः । चैतन्यचन्द्राक्षतस्य व्याख्यानम् ।

No. 67. Substance, country-made paper, 6 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 115 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gobiinda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. नीलनेत्राय परापर्याय वीरव्याय नमः । ॐ ।
 स य-र-स त-ज-भ-न ख न संमितं भवति वाक्यं जनति यत्
 स जयति पिङ्गलनामः शिवप्रसादादिभ्यश्चनति ।
 विगुर्विदि मकारं खडादिभ्यश्चितं सकाराणां
 सङ्गमभ्यन्तरे सं सकारमने मुवनिवत् ॥ इत्यादि ।

End. शेषः प्रथित इति । अष्टाशुक्तं ग्राह्य । द्विकौली । निधो । वषट्मा
 निधाः वषट्पञ्चिकाः ।

Colophon. इति बन्दः समाप्तम् ।

विषयः । बन्दसां विशेषेषु कथनम् ।

No. 68. जन्मचन्द्रिका . Substance, palm leaf 15×1½ inches. Folia, 59. Lines, 3 on a page. Extent, 463 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kalasakāṭi vid̐ Barisāl, Paṇḍita Kā-
 ṣiṭvara Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः सूर्याय । अथ जन्मचन्द्रिका लिख्यते । अथ पापसौम्यपच-
 निर्णयः । अर्धो-नेत्रार्ध-सौवाराः पापाः सौम्यास्तोऽपरे । इत्यादि ।

End. शत्रुस्थाने स्थितो जीवो रिपुगेहो विधोः सुतः ।
 एव शत्रुचतनो योगो यदि शत्रुसमो भवेत् ॥

Colophon. इति जन्मचन्द्रिका समाप्ता ।

विषयः । पापादिपचनिर्णयः । पचदद्यादिकथनम् । पचसेवादिनिरूपणम् । पचावा-
 लुचनीवादिकथनम् । पचावां मुखविकीवादिकथनम् । नाचविकदमादिकथनम् । पचावां
 कीपुवपञ्चानम् । योगादिकथनम् ।

No. 69. जातरिद्धादिनिर्णयः . By विश्वार्थवः . Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ākiādhala, Post Office Lohajanga, District Ḍhākā, Paṇḍita Kācīnātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रथम परमानन्दं कृत्यं विभुवनैश्वरम् ।

मध्ये विद्यार्चनो विद्वान् ज्ञानरिद्धादिनिर्घयम् ॥

सादो मण्डनिरूपयम् । द्वीपिकायाम् ।

सन्निनी-मध-ब्रह्मानां निखो मण्डानादिकाः ॥ इत्यादि ।

End. सन्निनमान् रोपो नास्ति ।

विषयः । मण्डादिनिरूपयम् । जन्मस्थानादिनिरूपयम् । ज्ञानकश्रीरोज्ञानादि-
निरूपयम् । इत्यादिपादिकयनम् । सूर्यादिप्रसवज्ञाननिरूपयम् । रिद्धादिनिरूपयम् ।

No. 70. जानकीगीता . By श्रीसूर्याचार्यः . Substance, country-made paper, $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 198 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Bharatarāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।

साक्षात्समर्पयति भक्तिकवेऽयुद्धं

प्रेमं च प्रदर्शयति पादसरोजशोभाम् ।

विष्णुं निवारयति या भजतां समन्तात्

सा जानकी विजयते कुलदैवतं नः ॥

विशुद्धमात्मनिमवाप निरीक्ष्य कान्तिं

शोभं करीन्द्रनिकरो गतिमाकलय्य ।

यस्यां विद्योक्तं वदनं परितोपनिन्दुः

सा जानकी रघुपतेर्मुदमात्मनोति ॥

× × × ×

मन्त्रार-रामे एकतालो ताळे ।

जय जय जानकि रघुपतिदयिते

विधि-शिव-समस्त-शुद्धादिकवर्धिते ।

देवि शरणं तव कवचा अभिरुचिता

विभुवनमुदधा । भु ॥ इत्यादि ।

End.   जय जितदूतया सुरकुलभूषया जय जय हरिद्विजे ।
 जय कविकमलविरोचन सुन्दर जय जय निखिले पिते ।
 जय दशमुखवनिकरज्ज्वालय जय जय युवतिमये ।
 जय जय सद्यद्दय सकलेश्वर जय जय जनशरये ॥

+ + +

विद्याविभूषणयुगी हरिरत्ननाभ-
 पादारविन्दमधुपी सहिदं यथन ।
 बीजानकीचरितमीतमुदयभावात्
 तत् साधयः प्रतिदिनं मुदिताः पियन् ॥

Colophon.   इति बीजव्याख्याविरचिते बीजानकीनीते ज्ञानन्दीतारुणन्दनी नाम
 षष्ठः सर्गः ॥

विषयः ।   नीलमोहिन्दानुकारिणी बीजानकीविषयिणी नीलामलिः ॥

No. 71. ज्ञानन्दरमाष्टाक्षरम् (ब्रह्माष्टपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent, 1,080 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1839. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verso. Generally correct.

Beginning.   नीलपेशय नमः । नीलकाश्य जयः ।
 खल खल महाभाग सदानमविदाम्बर ।
 चन्द्रोऽसि क्षतक्षत्रोऽसि यक्ष ते मतिरीदृशी ।
 जालम्बरस्य माहात्म्यं नाभितं कुलसत्तम ।
 पुनश्च नीलुमिच्छामस्ततः किञ्चिन्माहात्म ॥ इत्यादि ।

End.   वस्तुनर्होऽसि सर्वं हि किं वाच्यमस्मिन् मया ॥

Colophon.   इति बीजव्याष्टपुराणे जालम्बरमाहात्म्ये चणोदशोऽध्यायः । सम्पत् १८३८

विषयः ।   १ रे अध्याये विद्याशालाव्याख्या । २ रे अध्याये वाचमनाख्यापनम् । ३ रे अध्याये
 मल्ल माहात्म्यकीर्तनम् । ४ थे-१९ तेषु अध्यायेषु जालम्बरमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 72. জ্যোতিষরত্ন . By কেশবচর্কপঞ্চানন . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1748. Place of deposit, Vākule *viā* Śālatadā, District Vākuḍā, Bābu Candīcarana Caṭṭopādhyāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ राधाकृष्णाभ्यां नमः ।

श्रीलक्ष्म्यं सविदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।

द्वितीयं ज्योतिषः श्लोकान् सञ्चिनोमि यथोचितम् ॥

तत्र सव्यकार्येषु वर्जनीयत्वात् प्रथमं वारवेष्टा सिध्यते ।

इवेर्वयं सतुः पञ्च सोमे सप्तद्वयं तथा ।

कुजे षष्ठं द्वितीयं बुधे वापहत्यकम् ॥

मुरो मन्नाष्टकस्यैव विचत्वारि च भार्गवे ।

शनावाद्यन्तपृष्ठं वारवेष्टा प्रकीर्तिता ॥ इत्यादि ।

End.

सदृशाभिर्दंशां वृत्वा नयभिर्भागमाचरेत् ।

सुखा मासास्तु तन्मेषं पूरयित्वा तु चिंमता ॥

अहोरात्रं दिवं रात्रं तच्छेषे बहिर्परिते ।

नवभिष्य ऋते सव्या शेया दण्डासदनरे ॥

ज्योतिःशास्त्रमहासिन्धोः सारास्यारत्नं कृतम् ।

अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोमि यत् ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितं श्रुतिविरतं समाप्तम् ॥ * ॥

शकाब्दः १०४८ ।

विषयः । वारवेलाकथनम् । रिद्धादिकथनम् । अन्धवासवेधशृङ्गादिकथनम् । जन्म-
पापं देवतानिरूपणम् । अश्वतथोगादिकथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । सप्त-
शलाकावेधादिकथनम् । युतयामिकादिकथनम् । नववध्वागमनकात्यादिकथनम् । अशु-
कलादिकथनम् । नामकराष्ट्रप्राशनादिकाशुनिरूपणम् । तिथिदग्धादिकथनम् । पञ्चा-
ङ्गतादिकथनम् । बीजवपनादिकथनम् । रव्यादिभोगकाशुनिरूपणम् ।

No. 73. **কৃতি:সার: .** By **কীৰ্ত্তিচন্দ্রদেবভট্টাচার্যবাগীশচন্দ্রভট্টাচার্য: .** Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,576 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Râdhânagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyârâtṇa. Appearance, tolerable Prose and verse. Correct.

Beginning.

नौलक्ष्यं नामुदर ।

नौलक्ष्यं विष्णुराजस्य नौदुषं नीरदूतमम् ।

नम्राचटे कम्बदेवो ज्योतिःसारं सतां सुदे ॥

प्रकाशते प्रदीपेन वर्तमानवटादिकम् ।

ज्योतिःशास्त्रप्रदीपेन विद्यं काष्ठचयोदितम् ॥

सप्तविंशतिभैर्योतिषां क्षिप्रितवायुम् ।

तद्वर्कान्नो भवेद्वाग्निर्ज्वलन्चरवाहितः ।

अथार्थो यथा,— अग्निव्यादिसप्तविंशतिवक्ष्ये ज्योतिषां भवति तत्तमं

क्षिप्रितवायुं स्थिरेष वायुविशेषेण धृतम् । तस्यार्कान्नो द्वादशान्नो

अग्निव्यादिमन्त्रवचनवादाद्विज्ञो रात्रिर्भवेत् । तत्रात्र अग्निव्यादिसप्तविंशानां

भागान् जवनवाग्निभिरेकैकराशिर्मेवादिद्वादशैव ते ॥ इत्यादि ।

End.

अतएव विष्णुपुराणम् ।

सूते सकलकल्याणभाजनं यव जायते ।

पुत्रवं तमर्घ्यं नित्यं वक्षामि श्वरचं चरिम् ॥

रिद्धयो जतिघाताश्च येन्ये जन्मोत्पन्नभावाः ।

ते मामस्मरन्वादिष्योर्मां यानि मन्त्रात्मनः ॥

विदेशगतभातुरन्वेषवाय न गन्तव्यम् ।

विष्णुपुराणम् ।

ततः प्रथमं वै धाता धातुरन्वेषये द्विज ।

प्रयातो न पश्यति तथा तन्न कार्यं विजानता ।

ततः प्रथमं न धातुः कनौयाम् मार्गमिच्छति ।

अन्विष्य दुःखमाप्नोति तेन तत्परिवर्जयेत् ॥

इति याचाप्रकरणं समाप्तम् ।

Colophon.

इति मन्त्रमहोपाध्याय—नौलक्ष्यदेवस्थानंवागीश्वरभट्टाचार्यविरचितो ज्योतिः-

सारः समाप्तः ॥

विषयः । रात्रिनिरूपणम् । केन्द्रपथ्यायतनस्थाननिरूपणम् । पञ्चवर्षकथनम् । दिनविषय-
निरूपणम् । दिक्पञ्चिककथनम् । नुसरसाधिपकथनम् । जाल्यधिपकथनम् । वैशाखधिप-
कथनम् । कुट्टितिनिरूपणम् । पञ्चवन्दादिपञ्चनिरूपणम् । जातक-पञ्चप्रवर्गादिज्योतिष-
योगप्रथमनिरूपणम् । पाचपञ्चरिदिककथनम् । रिद्धिभङ्गादिनिरूपणम् । द्विपञ्चमोमन्त्रनिरूप-
णम् । अन्तर्ज्ञापकादिनिरूपणम् । क्षुत्प्रथमपञ्चनिरूपणम् । याचाप्रकरणम् ॥

No. 74. জ্যোতিঃসারঃ . By মহেশ্বৰপদ্মানন . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page. Extent, 650 *çlokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, District Bardhamāna *viā* Anḍāl, Paṇḍita Mādhava Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ওঁ নমো বিবসতে ।

প্রথম ভাস্করং দেবং বাসুকানী চিত্তেপিষা ।

জিত্যতে বীমহেয়েন সারো জ্যোতিষি যজ্ঞতঃ ॥

বৈশাখো জ্যৈষ্ঠ আষাঢ়ঃ শ্রাবণো ভাদ্রসংক্রমকঃ ।

আশ্বিনঃ কান্তিকী মার্গঃ পৌষো শ্রাবণাশ্বষেব চ ॥

ফাল্গুনশ্চৈব হত্যেব মাঘা দ্বাদশ বিভূতাঃ ।

এতি মাসসংজ্ঞা ॥ ইত্যাদি ।

End.

মৌলোত্তরাণ্ড্যধনিহুধাঢ়পিণ্ডোঃস্মৃদে + বরষে শ্রুভেঃ

বারে কুশুম্ভেন্দুচক্ষুসীনাং শ্রুভপ্রদঃ স্মাদৃ সরসঃ প্রকাশঃ ॥ * ॥

Colophon.

এতি মহেশ্বৰপদ্মাননবিরচিতো জ্যোতিঃসারঃ সমাপ্তঃ ॥ * ॥ শৌচরিঃ ।

विषयः । मासराशिसंज्ञादिनिकपत्रम् । अक्षतादियोगनिकपत्रम् । रविचन्द्रादिशुद्धि-
निकपत्रम् । याविकतिधिनक्षत्रादिनिकपत्रम् । निषिद्धनक्षत्रादिकथनम् । द्रेक्षाचक्षवस्थादिः ।
जन्मक्षणादिनिर्णयः । चन्द्रादीनां ज्यूलदशानिकपत्रम् । वर्षेयजनिताकाशकथनम् ।
विवाहनक्षत्रादिकथनम् । गणपदादिनिकपत्रम् । वास्तुप्रकरणम् । अक्षप्रवाहादिकाश-
निकपत्रम् ।

No. 75. জ্যোতীৰলম্ . By গোপালচক্ৰবৰ্তী . Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 154. Line, 5 on a page. Extent, 3,850 *çlokas*. Character, Bengali. Date, Sk. 1631. Place of deposit, District Medinipur, Post Office Çirṣā, Yadupura, Paṇḍita Rājendralāla Gosvāmī. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ওঁ নমঃ শৌচর্য্যৈব ।

লক্ষীয়েশবিরিচ্ছি-ছররজনীজানৌদ্ভূতজ্বর + + বা-

জীশা স্মৃ + + শাকিরাঙশিখিনো বৃদ্ধাং প্রবক্ষ্যামিহ কাম্ ।

ष्योतीरलमिदं ज्ञानोति दुविधा मोहाय नामानमान्
 संश्लेषाच्छिद्यकर्मैतु चित्तितुरो गोपालनामा कृतो ॥
 वराहादिस्तान् पञ्चमाक्षोक्तं वज्रशो मया ।
 निरूप्यते कर्मकाण्डः सविद्येभः सतां सुदे ॥
 स्वरूपं राशिचक्रस्य मन्त्रवाचाच्च कौर्त्तनम् ।
 देवताकौर्त्तनं तेषां मन्त्रै + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

शब्दानामं दुनिपुणं कविचन्द्रपादान्
 योऽधीत्य तत्र + + स्वमतं यमानौत् ।
 कात्यादिशास्त्रनिबन्धेभ्यु तया × ×
 यः सर्वदा शरत्तयद् वज्रशस्य पञ्चान् ॥
 ष्योतीरलमिदं तस्य + + + + ।
 नामापन्थेषु यज्ज्ञेयं + + + + ।
 वेदाङ्गवाचावनि १४८४ संमितेऽब्दे
 शाके दिनेष्टे प्रमदां गते च ।
 गोपालशर्मा समपूरि शास्त्र-
 मिदं मुदा रूपवता + + + + ॥

Colophon.

इति श्रीकविचन्द्रशरत्वारविन्दहृद्गनिःशब्द + + + मधुव्रत-श्रीगोपाल-
 शर्मावर्णिविरचितं ष्योतीरलं सम्पूर्णम् ॥ श्रीरामः शरत्तम् । शकाब्दः १९९१

विषयः । राशिनक्षत्रनिरूपणम् । सप्तविंशतिनक्षत्रवदितराशिमण्डलनिरूपणम् । क्षुद्र-
 ज्ञाननिरूपणम् । कात्यायनविशेषणम् । चन्द्रतारादिग्रन्थविशेषणम् । पुंस्वमादिकृत्य-
 निरूपणम् । कविकर्मादिनिरूपणम् । दृष्टिज्ञानादिनिरूपणम् । ग्रहभङ्गादिनिरूपणम् ।
 ज्योतिषादिप्रकरणनिरूपणम् ॥

No. 76. तत्त्वानुसन्धानम् . (अद्वैतचिन्ताकौस्तुभनामकटीकासहितम्)

Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 147. Lines, 12 on
 a page. Extent, 5,292 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place
 of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Prose and
 verse. Correct.

Beginning.

ब्रह्मणः । इतिर्नामविषयश्चेत्तस्याभिप्रेत्यकोऽन्तःकरणज्ञानयोः परिचय-
विशेषः । अभिप्रेत्यकत्वं नामापरोक्षव्यवहारजनकत्वमावश्यकपरिचयस्य नाम ।
इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीलक्ष्म्याय नमः ।

प्रमातारं मानं फलमपि च मेयं विजगतां

नियन्तारं जीवं विमलितभिद्ं शुद्धममलम् ।

यमाङ्ग्योऽग्रीष्मा जङ्गतनुसमासहवशतो

नमामस्तं कृष्णं प्रजयुवति ... कमलम् ।

तत्त्वमस्यादिवाक्यजन्याः कष्टापरोक्षद्वय्या ज्ञाननिवृत्तिरानन्दवाप्तिश्च भवन्ती-
त्युक्तं तत्र केयं इतिः किं वा तत्र प्रमातृत्वं कथं वा तदुत्पत्तिः इत्या वा किं
प्रयोजनमित्याकाङ्क्षायां प्रमाप्रमाभेदेन द्विविधां इति निरूपयितुं प्रथमां
इतिं लक्षयति इतिर्नामिति । इत्यादि ।

End.

ब्रह्मणः ।

परमसुखपयोधौ मग्नचित्तो महेश-

हरि विधि-सुरसुखं नृ देशिकान् देशमावम् ।

जगदपि न विजाने पूर्वसत्यात्मसंविन्-

सुखतनुरक्षमात्मा सर्वसंसारशून्यम् ॥

यदुक्तसवरत्नं कृष्णमन्याश्च देवान्

मनुजपशुखगादीन् प्राण्यवादीन् न जाने ।

परमसुखसमुद्रे ... .. तन्मयोऽहं

गलितमिच्छित्तभेदः सत्यबोधैककपः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिब्राजकाचार्य्य श्रीमत्सुखप्रकाशानन्दसरस्वतीपुण्यपाद-
शिष्यमहादेश्वरस्वामीशुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानं ॥

मल्लिचित्रध्यानयोगेन बन्धे श्रीवेद्यात्मज्ञानोऽसौ सुनिविरनिकरैः शुद्धसन्नि-
वृद्धादिरुक्तो नम्यो मुकुन्दो यदुक्तमिच्छित्तः केयवे भूयवेऽस्य । (?)

जिज्ञासितस्यो विमलान्तरदे-

वानन्दविज्ञानसद्वैककपः ।

वेदान्तवेद्यो यतिवर्धनम्यो

मीथीजनैश्च प्रदिग्गमभोदम् ।

वाचीति वेदवचनानि वदन्ति ईषी
 नामात्मनोमिद्विषीं वृद्धे क्षरन्ति ।
 यद्विनाया सकलशक्तस्ततो भवन्ति
 तानामतोऽपि सततं प्रवतेददावीम् ॥
 दुरन्तसंसारमवाप्सुराग्रेः
 ससुदुतो येन दयाकुलायम् ।
 मन्त्रतमं तं पुत्रपोतनं श्री-
 लक्ष्मप्रकाशं मुपमानतोऽपि ॥
 नामानि कृपावि निरख्य वेदो
 यद्दोषयेद्विद्वन्निरख्योऽयम् ।
 साधिलक्ष्मणं परिपूर्वक-
 मयं तदेवापि विमुक्तमयम् ॥

अन्तर्वाक्यं टीकायाः । पूर्वोक्तिः । पूर्वः अपरिच्छिन्नः सत्यात्मा काकवयावाधित-
 लक्ष्मः संविन् विद्रुपः सुखतनुः सुखलक्ष्मः असङ्गोऽयं पुत्रप इत्यादि-
 द्रुत्या कर्तृत्वादिसम्पत्संसारवर्जितः आत्मावमित्यनुभवामीत्यर्थः । भिन्न-
 तया खेददेवतामपि न पश्यामीत्याह यदुक्तमेति । तत्र चेत्तुमाह परम-
 सुखेति ॥

उपासकानां चार्हस्य तमसो विनिवर्तकम् ।
 बीजलक्ष्मणं गतेऽद्वैतचिन्ताकोसुभमपितम् ॥
 आध्यारोपायवाशोन्मुदितकृतनुद्वैतचेतुः परात्मा
 ... .. ।
 ... ..
 ... .. नैकमयः ... .. ॥ (?)

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्य-श्रीमत्सर्वप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्य-
 चारद्विषयभगवदानन्दसरस्वतीशुनिचूडामणिविरचिते तन्मानुसन्धानवाङ्मनो-
 ज्ञेयचिन्ताकोसुमे अष्टमः परिच्छेदः । समाप्तोऽयम् ॥

विषयः । ब्रह्म । इति प्रथमः परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्रीमत्परमहंसपरि-
 ब्राजकाचार्य-श्रीमत्सर्वप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यचारद्विषयभगवदानन्दसरस्वतीशुनिविरचिते
 तन्मानुसन्धानवाङ्मनोऽज्ञेयचिन्ताकोसुमे प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः । ब्रह्म । इति द्वितीयः परि-
 च्छेदः । टीकायाः । इति ... .. द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः । ब्रह्म । इति तृतीयः

परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्री ... .. इतीयः परिच्छेदः समाप्तः । सम्बत् १८११ ।
 ब्रह्म । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्सर्वप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यमहा-
 देवसरस्वतीमुनिविरचितं तन्त्रानुसन्धानम् ॥ टीकायाः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-
 श्रीमत्सर्वप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिपूज्यमहामहोदयविरचिते तन्त्रानुस-
 न्धान्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकोसुमे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

No. 77. तद्धितगद्यदीपिका . By सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः . Substance,
 country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page.
 Extent, 360 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
 Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Gauraguṇā-
 nanda Thākur. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । आर्यामाया । इत्ययमकम् ।
 गोकुलभूमौ योऽजनि गोकुलराजान्मुदा च तं वन्दे ।
 गोकुलविद्याधिनयो गोकुलमय्यकरोच मोक्षम् ॥
 सरस्वतीं नमस्कृत्य क्रियते गद्यदीपिका ।
 तद्धितस्य च पद्येन सच्चिदानन्दश्रीमता ॥
 ... .. अथ गद्या ।
 अनेइकाच बहुबाचटकः कोकिलसाया ॥ इत्यादि ।

End. सहायधामकुमारो रामवन्द्यस्तथैव च ।
 मनोज्ञादिर्मन्त्रो ज्ञेयोऽप्येधि चात्र प्रयोगतः ।
 भुजङ्गप्रयातम् ।
 हतेऽस्मिन् गद्ये योऽप्यद्भुतो विज्ञात-
 कारा शोधनीयः कृपावत्-सुधीभिः ।
 सुमौर्ता धनः कारुण्यं तत्र को वा
 सदैवहिचिन्त्याच चर्चाव सताः ॥

Colophon. इति तद्धितगद्यदीपिका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । पद्येन चण्डेपतकवित्तमवादिनिरूपणम् ।

No. 78. তজিতটোকা . By বংশীবন্দন . Substance, country-made paper. 14×3 inches, Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,250 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1814. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Ukhā, Dakṣiṇakhanda. Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. **जीजीगोराहः ।**

श्रीरामचरितमण्डनमण्डनसाधनम् ।
 मन्दाहम् । रक्षेयं मिन्दिरामिन्दिरं भजे ॥
 मदिनप्रत्ययेषु विद्याप्रत्ययेषु शिक्षायां स्वभावतः प्रातिपदिकनिवृत्त्यन्य
 चित्तत्वात् शिक्षाकार्यम् । इत्यादि ।

End. समस्तत्रयेऽपि दृश्यते अधिकाराणां प्रवृत्तिनिमित्तता । इति न्यायादनुवर्त-
नीयमिति भावः । * ।

Colophon. श्रीवैश्वदेवस्य विग्रहविनयस्य विग्रहजननीश्वरं
 कृते रायमती सती मतिमती श्रीमान् ब्रह्मः स्वयम् ।
 आकारे त्रसदीश्वरेष रचिते श्रीमन्मिना शोधिते
 गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादे चतुर्थे निरम् ।
 यमाज्ञादेभ्यो भावे ।

विषयः । संचिप्रसारस्य तदितपादयाख्यानाम् ।

No. 79. तन्मदीपनी. By रामगोपालशर्मा. Substance, country-made paper, 18 x 4½ inches. Folia, 213. Lines, 7 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1626. Place of deposit, Boḍiā, District Rājśāhi. Paṇḍita Kālīdāśa Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.   ॐ नमो नन्देन्द्राय ।

काश्याकाशिया दुनिखकाशिया आनामयेमोविथी
 नाय्यः बाहुमखं विनाङ्गुमखं नीनाचयचनरः ।
 तारा तारचयेनये कधि तरिन्मिन्नाय वृद्धिं कथं
 चनेषोभ्यमुवं तदीयचरवं वन्दे मनो मेमनाय ॥
 निमनालोचनरन्ना तारिन्मुनयचयोसनाय ।
 किरुरसियचदन्ना अमदन्ना मोय्यनाकनय ॥